

filmrecensies

samengesteld door Jart Voortman

Inhoud

dec <i>Benzinho</i> , Gustavo Pizzi, 2018, *****°	4
dec <i>Nomadland</i> , Chloé Zhao, 2020 *****°	6
nov <i>The read turtle</i> , Michael Dudok De Wit 2016 *****	8
okt <i>An</i> , Naomi Kawase, 2015 *****°	10
juli <i>la Tourneuse des pages</i> , Denis Dercourt 2006 *****°	12
juli <i>Temblores</i> , Jayro Bustamante, 2019 ***°°°	14
juli <i>The boy is gone</i> , Christoph Bohn, 2012 docu *****	16
-----	18
4 maanden, 3 weken en 2 dagen, Cristian Mungiu 2007 *****	18
45 Years, Andrew Haigh, 2015 *****	21
Another Year, Mike Leigh 2010 *****	24
Cold War, Pawel Pawlikowski, 2018 *****°	26
Die Fremde, Feo Aladag, 2011 *****	28
Hadewijch, Bruno Dumont, 2009 *****°	29
Happy -go- lucky, Mike Leigh 2008 *****°	31
Des hommes et des dieux, Xavier Beauvois 2010, *****°	33
I, Daniel Blake, Ken Loach, 2016 *****°	36
Ida, Pawel Pawlikowski, 2014 *****	37
It must be heaven, Elia Suleiman 2019, ***°°°	40
Letter to America, Iglia Trifonova, 2001, *****	41
Moonlight, Barry Jenkins, 2016 *****	43
Het offer, Andrei Tarkovsky, 1986 ***°°°	46
Once upon a time in Anatolia, Nuri Ceylan, 2011 *****°	48
Out of Africa, Sidney Pollack 1985 *****°	50
The Pianist, Roman Polanski 2002 *****	51
Poetry, Lee Changdong, 2010, *****	53
Raoul Taburin a un secret, Pierre Godeau, 2019 *****°	55
Reality, Matteo Garrone, 2013, (humor) *****	57
Roma, Alfonso Cuarón, 2018 *****	59
Rosetta, Luc en Jean-Pierre Dardenne, 1999 *****°	62
For Sama, Waad-Al Kateab, 2019 (docu) *****	63
Secret Sunshine, Lee Chang-Dong, 2007, *****°	66
Secrets and Lies, Mike Leigh, 1996 *****	68
Shine, Scott Hicks, 1996 *****°	70
Son of Saul, Laszlo Nemes 2015 *****°	72

<i>Spring, Summer, Fall, Winter...</i> , Kim Ki-duk, 2003 ****°°	74
<i>Stalker</i> , Andrei Tarkovsky, 1979 *****°	76
<i>De student</i> , Kirill Serebrennikov, 2016 *****°	79
<i>Sunset</i> , Laszlo Nemes, 2018 *****°	81
<i>Tanna</i> , Dean, Butler, 2015 *****°	83
<i>The thin red Line</i> , Terrence Malick, 1998, *****°	84
<i>The Tree of Life</i> , Terrence Malick, 2010 *****	86
<i>Tonio</i> , Paula Van der Oest, 2016 *****	89
<i>Le Tout Nouveau Testament</i> , Jaco Van Dormael, 2015 (humor) *****	91
<i>Tuya's marriage</i> , Wang Quan, 2008 *****	94
<i>Visages Villages</i> , Agnes Varda, 2017 *****	95
<i>Die Wand</i> , Julian Pölsler, 2013 *****°	98
<i>Das Weisse Band</i> , Michael Haneke, 2009 *****	100
<i>Wilde aardbeien</i> , Ingmar Bergman, 1957 *****	102
<i>The Wind that shakes the barley</i> , Ken Loach, 2006 *****°	104
<i>Yasmin</i> , Kennet Glenaan, 2004 *****°	106

dec *Benzinho*, Gustavo Pizzi, 2018, ****°

Wat betekent het om als ouders verantwoordelijk te zijn voor het welzijn van 4 kinderen terwijl je voortdurend moet vaststellen dat je te weinig geld heb?

Benzinho (lieveling) brengt een gezin in beeld uit Petropolis, 60 km van Rio de Janeiro. De vader Klaus heeft een boekwinkel, maar dat loopt voor geen meter. Hij blijft echter wel dromen.

De moeder Irene, voortreffelijk vertolkt door Karine Teles, staat op het punt haar diploma secundair onderwijs te halen, zodat ze ook zelf geld kan gaan verdienen. Irene is een warme persoonlijkheid. Ze geniet van haar kinderen en is in staat in veel moeilijke situaties toch nog een oplossing te zoeken.

Een van de problemen is haar zus Sonia, die ze in haar te kleine huis heeft opgenomen. Sonia werd mishandeld door haar agressieve man. Ze is weggelopen.

De grote vraag is: hoe houd je het allemaal vol?

Gelukkig is Sonia flexibel. Ze is in staat om ergens een mouw aan te passen.

We zien haar achter de kraan van het aanrecht staan op het moment dat het water alle kanten uit spuit door een lek. Normaal zou dat tot geschreeuw en gevloek leiden – Klaus en Irene weten het probleem op te lossen.

Een ander probleem: de deur naar buiten zit vast. Wel, dan klimmen we uit het raam naar beneden. Hier is een ladder.

En je moet de toring naar de nering zetten. Rodrigo speelt tuba. Hij is trots op zijn instrument, maar er is geen geld voor een koffer.

Maar soms is het uiteraard te veel.

Klaus voelt zich verantwoordelijk, maar hij heeft weinig opties. Hij heeft zijn oog laten vallen op een groter pand en gelooft dat dit pand een keerpunt kan worden in hun bestaan. Maar hij moet dan wel het strandhuis verkopen, waar de familie altijd tijdens de vakantie vertoeft.

‘Het strandhuis gaan we niet verkopen’, zegt Irene.

Ruzie.

Twee mensen die het goed bedoelen en onder druk niet een leefbare oplossing kunnen bedenken.

Maar er is ook geluk.

De film begint met een handbalwedstrijd.

Fernando staat in de goal.

Als de wedstrijd gewonnen is komt er een enorme ontlading.

Irene straalt van trots over haar zoon.

De koperblazers stampen een feestje uit de grond.

En daar blijft het niet bij.

Kort daarop krijgt Fernando een contract aangeboden om naar Duitsland te gaan en prof te worden.

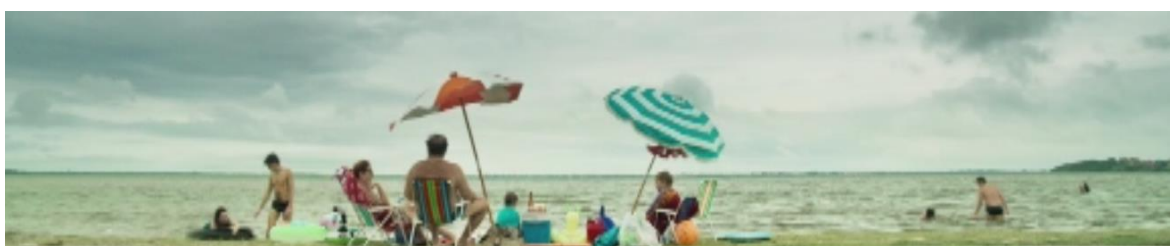
Duitsland!

De rode draad in de film wordt bepaald door wat er met Fernando gaat gebeuren.

Formaliteiten regelen.

Onzekerheden overwinnen en afscheid nemen.

Deze film is een eerbetoon aan de vele naamloze ouders die alles doen voor hun kinderen, die in hun alledaagse bestaan voortdurend problemen moeten oplossen en toch de liefde in huis blijven bewaren.

*dec Nomadland, Chloé Zhao, 2020 ****°*

In haar derde speelfilm toont Chloé Zhao zich een bekwaam regisseur in het genre docu-fictie – een tussenvorm tussen een documentaire en een film met een van te voren bedacht verhaal. *Nomadland* is geïnspireerd door het gelijknamige boek van Jessica Bruder. Zhao gaat echter wel haar eigen weg.

Fern, gespeeld door Frances McDormand, is sinds kort weduwe en het bedrijf waar ze werkt is failliet gegaan. Haar pensioen is te laag om van te leven. Dus verkoopt ze haar spullen om een busje te kopen en daarmee rond te trekken.

Bezorgde reacties uiteraard van haar familie.

Maar zij verzekert: I'm fine.

Ze gaat werken bij Amazon waar ze contact krijgt met lotgenoten.

Op een gegeven ogenblik komt ze op het terrein van [Bob Wells](#). Bob Wells is een bestaand persoon die zich geroepen voelt om mensen die kiezen voor het nomadenbestaan te helpen en wat basisvaardigheden bij te brengen. Hij houdt inspirerende maatschappijkritische toespraken en probeert een atmosfeer te creëren, waarin de nomaden elkaars levensverhaal vertellen.

Het mooiste van de film zijn de getuigenissen van de echte nomads. Waarom ze voor dit bestaan gekozen hebben en wat belangrijke gebeurtenissen waren in hun leven.

Swankie stelt zich vrij hard op tegen Fern als ze komt met het probleem van een lekke band. Fern heeft namelijk geen reservewiel. Uiteindelijk vertelt ze hoe ze er zelf voor staat:

ik ben 75 en er is een uitzaaing vastgesteld van de kanker in mijn borst naar mijn hersenen. De dokter zegt dat ik nog 7 maanden heb te leven. Ik wil niet meer naar een ziekenhuis. Ik wil nog een keer naar Alaska, waar ik zulke fantastische herinneringen heb. Ik neem het boek 'Final Exit' mee. Dat boek is bespreekt verschillende manieren om zelfmoord te plegen.

Fern kijkt haar bezorgd aan.

Een Vietnamveteraan vertelt:

Ik heb PTSD. Ik kan niet tegen harde geluiden, grote menigtes en vuurwerk. Door te leven in mijn camper krijg ik een gevoel van vrede en aanvaarding.

Een andere vrouw:

Ik werkte in de privé. Mijn man werkte in hetzelfde bedrijf. Vlak voor zijn pensioen kreeg hij leverkanker. Hij had een zeilboot op zijn oprit staan, maar hij heeft die nooit gebruikt. Op zijn sterfbed zei mijn man: "wacht niet, profiteer nog wat van je leven." Nadat hij gestorven was ben ik vervroegd met pensioen gegaan. Deze camper is mijn zeilboot.

Linda vertelt:

2008 was een zwaar jaar. Ik zat echt diep in de put. Ik dacht aan zelfmoord. Ik kocht een fles drank en wilde daarna de gaskraan opendraaien. Toen zag ik mijn twee lieve hondjes. Ik wist dat ik hen niet in de steek kon laten.

Het nomadenbestaan is een rauw bestaan. 'Making the best of a bad deal'. Je shit in een emmer doen. Zorgen hebben over geld. Met een lepel een blikje leeg eten. Eenzaamheid. Toch is het niet somberheid die domineert in deze film. We zien hoe mensen elkaar helpen. Er is zelfs optimisme dat je je eigen leven vorm kan geven. 'De nomaden zijn als de pioniers die dit land gesticht hebben', zegt er een. Als nomade heb je weinig middelen, maar je hebt wel een enorme vrijheid.

Nomadland is in een periode van 4 maanden gemaakt. De film heeft heel goede recensies gekregen. Dat komt omdat de regisseur mensen aan de praat krijgt over wat er diep in hen omgaat. We krijgen niet mooi proza voorgeschoteld. Maar we werpen wel een blik in het echte leven. Frances McDormand kreeg een Academy award voor beste actrice.

nov *The read turtle*, Michael Dudok De Wit 2016 *****

Een film zonder woorden.
Alleen beeld en geluid.
En muziek die de prachtige beelden versterkt.

Een man spoelt aan op een
onbewoond eiland.
Hij ligt op het strand.
Een krab haalt hem uit de slaap.
De man gaat op verkenning.
Wandelen door een bos. Klimmen
naar de rotsachtige top van het
eiland.

Hij geeft de krabben die bij hem
gezelschap zoeken wat te eten.
Hij ziet hoe jonge schildpadden door de branding heen een weg vinden naar de volle zee.
Dan begint hij een vlot te maken. Hij sleept bomen uit het bos.
Maar twee keer strandt zijn poging om te ontsnappen.

De derde keer ziet hij een
rode schildpad.

Daarna wordt zijn vlot
opnieuw aangevallen.

Woede en frustratie. Opnieuw
alles kwijt.

De volgende dag ziet hij
dezelfde schildpad op het
strand. Hij slaat hem op zijn
kop. Daarna legt hij hem op

zijn rug.

De spijt komt de volgende dag. Maar de schildpad is dood.

Er volgt een magisch
moment.
Een vrouw komt in het
leven van de man.
Het wordt liefde.
Een kind verrijkt het
gezin.
Levensvreugde. Teken
in het zand.
Voedsel verzamelen op het
strand.

Later gaat de jongen alleen op avontuur.
Vreugde en verwondering.
Dan is er een tsunami die alles verwoest.
Zal hij zijn vader en moeder nog levend terugvinden?

Na deze ervaring trekt hij samen met twee schildpadden de wijde wereld in.

Aan het einde van de film is er opnieuw een metamorphose.

* * * * *

Deze animatiefilm is met grote precisie gemaakt. De branding die neerslaat op het strand, omhoogkijken naar de sterren, de beweging van pasgeboren schildpadden over zand – alles is teruggebracht tot de essentie. De kleuren, die gebruikt worden, de bewegingen, het geluid en soms de muziek – het heeft een betoverende uitwerking op de kijker.

Het verhaal van de rode schildpad is niet een romantisch sprookje. Het is eerder een metafoor op de universele thema's van het leven.

Alles uit ons bestaan krijgt een plaats.

Helemaal op jezelf teruggeworpen zijn. Tegenslag.

Verrast worden door de liefde. Een kind. Samen gelukkig zijn.

De schoonheid van de natuur. En dan opeens overvallen worden door gevaar.

Afscheid nemen en sterven.

‘Deze film is een kunstwerk, dat de grenzen van taal, cultuur en leeftijd overstijgt.

De film is in één woord schitterend.’ (The Guardian)

okt *An*, Naomi Kawase, 2015 *****

Sentaro maakt met een bedrukt gezicht zijn Darayaki's klaar. Darayaki's zijn een japanse lekkernij van deeg gevuld met zoete bonen. Sentaro werkt nauwkeurig, maar je hebt ook het gevoel dat hij gespannen is. Dan gaat hij even pauzeren. Prachtige kerselaars in volle bloei. Maar Sentaro proeft alleen zijn sigaret.

Tokue, een vrouw van in de zeventig, komt op zijn pad en vraagt of ze bij hem mag werken. Sentaro wimpelt het af. Het werk zal veel te zwaar voor haar zijn. Tokue geeft niet op. Ze laat hem proeven van haar zelfgemaakte zoete bonensaus. Sentaro is verkocht en zegt dat ze voor hem die saus mag bereiden. Het gevolg is dat de mensen toestromen om Sentaro's Darayaki's te proeven. Er ontstaat echter een gerucht dat Tokue aan lepra lijdt. Plotseling is het gedaan met de klanten. Sentaro heeft geen andere keuze dan Tokue te ontslaan.

Na enige tijd zoekt Sentaro Tokue op in het sanatorium, waar ze verblijft. Hij excuseert zich tegenover haar. Maar Tokue bedankt hem voor de ervaring om Darayaki's te maken in een kraam. Ze had het haar hele leven willen doen.

Later schrijft Sentaro Tokue een brief. Hij vertelt dat hij een korte tijd in de gevangenis heeft gezeten vanwege een café-ruzie. Hij heeft weinig opties meer in zijn leven. De eigenaar van de kraam heeft de boete betaald die hij verschuldigd was aan het slachtoffer. Hij zal in die kraam moeten blijven werken.

Tenslotte wordt Tokue op een misselijke manier door zijn werkgever ontslagen. Daarna begint hij voor zichzelf.

Naomi Kawase legt veel gevoel in haar films.

In deze film wordt de rol van Tokue gespeeld door haar grootmoeder. Kawase laat zich niet verleiden door modieuze trends en het aannemen van beroemde acteurs.

Ze wil haar eigen weg gaan en zich beperken tot de hoofdthema's van het leven: familierelaties, leven en dood, lijden en hoe we dat te boven komen. Op het door haar opgerichte internationale filmfestival in Nara heeft Kawase op een indrukwekkende manier gesproken [over haar persoonlijke levensgeschiedenis en haar motivatie om films te maken.](#)

In dat licht is het verwonderlijk dat de anders zo zorgvuldige [The Guardian](#) zo hard uitpakt in haar oordeel over deze film: ‘gemaakt, sentimenteel, smakeloos en potsierlijk’.

Wie interviews en ander beeldmateriaal heeft gezien, kan niet twijfelen aan de integriteit van Kawase: haar zoektocht om het leven te begrijpen, te ontdekken dat het leven ondanks zijn beproevingen waardevol is en de gewaarwording van troost die wij kunnen hebben in de natuur.

juli la Tourneuse des pages, Denis Dercourt 2006 **°**

Mélanie is 10 jaar als ze auditie doet om als pianist toegelaten te worden tot het conservatorium. We zien hoe ernstig ze zich heeft voorbereid. En we zien haar moeder die het volste vertrouwen heeft in de muzikale ontwikkeling van haar dochter.

En dan tijdens de uitvoering wordt ze afgeleid door iets heel triviaals: een lid van de jury deelt tussendoor een handtekening uit aan een bewonderaar. Als gevolg hiervan loopt Mélanie vast in het stuk dat ze zo goed ingestudeerd had.

Tranen als ze de examenruimte verlaat.

En woede.

Bij een andere student, die nog even oefent op de piano, smijt ze de klep van de piano dicht op zijn spelende vingers.

Thuisgekomen gaat de beeltenis van Bach terug in de doos en de piano gaat op slot. In één keer is het afgelopen met piano spelen.

Ruim tien jaar later loopt Mélanie (Débora François) stage bij een advocatenkantoor. Ze is beleefd. En ze is toegewijd. Maar ook koel en afstandelijk.

Mélanie biedt aan om op te passen op de zoon van de advocaat als ze hoort dat hij een oppas zoekt. Dat gebeurt. De vrouw van de advocaat is echter dezelfde als het jurylid dat haar auditie verstoortte: Ariane Fourchécourt, een beroemde concertpianist. Mélanie wint haar vertrouwen en mag bij de uitvoering de bladzijden van de muziekpartituur op het juiste moment omslaan.

Ariane is na een auto-ongeluk kwetsbaar geworden. Ze heeft minder zelfvertrouwen. Haar man is een correcte en hardwerkende advocaat. Maar hartelijk is de relatie niet. Er zijn bij het echtpaar lange stiltes tijdens het eten.

Mélanie gedraagt zich nog steeds onderdanig en beleefd. Maar je voelt aan haar ijzige blik en haar distantie dat er iets gaat gebeuren.

Het is de bedoeling van de regisseur om vanaf het begin de kijker een gevoel van spanning te geven over wat er gaat gebeuren. De muziek die gespeeld wordt (Bach, Schubert en Shostakovich) moet die spanning vergroten (vooral Shostakovich). De componist Jérôme

Lemonnier maakte eigen aansluitende composities die soms het gevoel geven dat er nog weinig tijd rest voor de tikkende tijdbom zal ontploffen.

La Tourneuse de pages is met veel precisie gemaakt. Débora François die Mélanie speelt kreeg de opdracht om haar glimlach 'tot een miljoenste te doseren'. Het moest zo goed als onzichtbaar zijn wat ze in haar schild voert.

Het einde van de film zien we Mélanie alleen naar het station lopen. Er is een glimlach op haar gezicht. Ze is voldaan dat ze een rekening heeft kunnen vereffenen met die Arianne.

Je kunt deze film een thriller noemen. Maar je kunt het ook een amusant verhaal vinden, omdat je niet weet wat er gaat gebeuren.

juli *Temblores*, Jayro Bustamante, 2019 **ooo

Homoseksualiteit en geloof – dat is een onderwerp waar heel wat facetten aan zitten.

Zeker een thema, waar een verhaal van te maken valt voor een film.

De film begint met een scène, waarin zijn voltallige familie Pablo opwacht in zijn huis.

Stilte en somberheid. Mensen die hun gezicht afwenden.

Als Pablo thuiskomt en zijn vrouw, zijn ouders en zijn broers en zussen ziet, kan hij gelijk zijn conclusies trekken: zijn homoseksuele relatie met Francesco is bekend geworden.

Vragen: ‘wat is er gebeurd in het verleden, dat je nu ontspoord bent? Alles heeft te maken met trauma’s uit het verleden’.

Verwijten: ‘Begrijp je niet dat je je ouders te schande zet?’

Afwijzing: ‘je hoort niet meer bij de familie’.

Suggesties:

‘je moet alles ontkennen. We kunnen dit oplossen’

‘dit is een test, maar je zult overwinnen. Je hoeft God alleen maar om hulp te vragen’.

De grond begint te beven.

‘God straft ons.’

Pablo mag zijn kinderen niet meer zien. Wanhopig maakt hij contact met zijn dochter in het zwembad. Onverbiddelijk wordt zijn dochter bij hem weggehaald.

Pablo woont niet meer thuis. Hij huurt een appartement waar ook zijn vriend Francisco komt. De seksuele relatie met hem vreet aan hem. ‘Ik heb het verknaald. En het ergste is dat ik mij soms niet eens rot voel’.

Reparatiepogingen.

Pablo’s vrouw luistert naar een huwelijks cursus met eenvoudige raadgevingen.

‘Bewonder je man’. ‘Als je een conflict hebt, pas dan op je woorden’. Enzovoorts.

Wisselende emoties. In stilte huilen. Toenadering en dan opeens woede. Met de deur slaan en roepen: ‘wat je mijn kinderen aandoet is onherstelbaar’.

Opzwepende taal in de pinksterkerk.

‘We kunnen een ontmoeting met God hebben’

Vurig bidden voor Pablo.

‘Laat je behandelen. God zal je vergeven’.

Op voorstel van de voorganger begint Pablo aan een cursus van de kerk.

Er wordt een feestje georganiseerd om Pablo weer welkom te heten in de familie. Mooie kleren, een gedekte tafel, prachtige boeketten. Maar Pablo komt beschoonen aan - bovendien veel te laat.

Wie het milieu van de pinksterbeweging kent, verbaast zich soms over de inhoud van de cursus.

Pablo krijgt een speciaal dieet dat ‘zijn libido tot rust brengt’.

Zijn vrouw krijgt daartegenover oefeningen om seksueel verlangen op te wekken: ‘anders gaan mannen op een ander’.

Een toespraak van een vrouw aan de mannelijke cursisten die onder de douche staan. ‘Jullie hebben de eerste stap achter de rug. Stap twee is onthouding. Stap drie is terugkeren naar je gezin’.

Pablo opnieuw naakt. Hij krijgt op eigen risico van de kerk een prik in zijn ballen.

Het slot van de cursus is dat Pablo om vergeving vraagt aan zijn familie en ook aan Francisco. Hij zegt dat hij veel aan de cursus gehad heeft.

Aan het einde van de film kijkt Pablo vermoeid en vertwijfeld in de spiegel. Zijn dochter kijkt toe. Ook bij haar is het donker in de ogen.

Over de acteurs van deze film hoeven we niet te klagen. Bepaalde scènes zijn mooi gespeeld. Het verhaal zelf rammelt echter. Nergens in de film vertelt Pablo over zijn geheime jarenlange worsteling met homofobie. Na één uur en drie kwartier blijft Pablo een vreemde. De kerk waartoe hij behoort is extreem. Akkoord. Maar ook in extreme kerken kunnen de leden van mening verschillen. De film zou iets kunnen laten zien van vertwijfeling: ‘waarom worden sommige homo’s niet genezen? Verder zit er geen logica in de personages van zijn familie. De ene keer zijn ze hard en afwijzend. De volgende keer zijn ze een en al aanvaarding. Nee, dit had beter gekund.

juli *The boy is gone*, Christoph Bohn, 2012 docu *****

In een oorlog lijken er maar twee soorten mensen te bestaan. Mensen die vechten tegen de vijand en mensen die collaboreren. In deze docufilm ontdekken we dat er ook een grijs gebied is. Mensen die beter hadden kunnen weten, maar te laat door kregen hoe het echt zat. Mensen die eenmaal deel uitmakend van een militaire operatie geen kant meer uit konden.

De vader van Christoph Bohn, Karl Bohn, was geboren in Eupen. Eupen was voor de tweede wereldoorlog deel van België, maar voor de eerste wereldoorlog deel van Duitsland. Eupen was dus half Duits.

In Eupen heeft men gemengde gevoelens bij de opkomst van het nationaal socialisme. Sommigen zijn nadrukkelijk anti. Anderen hebben het te druk met overleven.

Karl heeft als tiener een jongensachtige droom om piloot te worden. Hij wordt lid van de Zweefvliegtuigclub in Eupen. Een zweefvliegtuig had de club nog niet, maar ze kregen wel lessen in het nationaal socialisme.

Door de oprichting van sportclubs en het aanbieden van werk in Duitsland wint het nazisme in Eupen aan populariteit.

Maar al snel wordt duidelijk wat de ware aard is van het regime van Hitler. Een van de weinige joden uit de stad, een man van tachtig wordt zonder aanleiding van dichtbij in zijn rug doodgeschoten. De joodse Rosa Schalit vertelt hoe haar vader weggevoerd werd naar de Dossin-kazerne om nooit meer terug te keren.

De priester Jan Arnold hielp de geallieerden. Zijn vonnis was de quillotine.

Karl Bohn is zestien jaar als hij mee loopt in parades. Later krijgt hij een militaire training. Vele jonge Eupenaren komen roemloos om als Duitse soldaat.

Na de oorlog is er uiteraard de omslag.

Karl Bohn mag geen examen doen voor het secundair onderwijs vanwege zijn oorlogsverleden.

Zoon Christoph vertelt:

*Mijn ouders waren altijd lief voor mij net als voor mijn broers en mijn zus. Ze wilden dat wij gelukkig waren en dat zijn we ook geweest.
Mijn vader kon stil zijn alsof er een groot verdriet was dat hem belette erover te spreken.
Ik groeide op in Kortrijk. Mijn klasgenoten zagen mij als een mof, omdat we thuis Duits spraken.
Ik schaamde mij voor mijzelf en mijn familie.
Op een avond snuffelde ik als kind in de spullen van mijn ouders.
Toen zag ik een foto van mijn vader in een SS-uniform.*

*Het was een schok.
Mijn vader stierf in 2001.
Er is nooit een gelegenheid geweest om met hem te spreken over zijn verleden.
Eens kwam ik terug van een feestje. Ik was 17 jaar en ik had te veel gedronken.
'Besef je wel wat ik moest doen toen ik 17 jaar was?'
Dat was een van zijn weinige uitlatingen over zijn duistere verleden.
'Wijs niemand met de vinger. Veroordeel nooit' – dat zei mijn vader vaak.
Ik heb altijd mijn vader willen verdedigen. De gesprekken met leeftijdsgenoten van mijn vader hebben mij meer inzicht gegeven in wat er echt gebeurd is.
Mijn vader werd gedreven door plichtsgevoel en zin voor avontuur.
Hij koos voor idealen, waar hij later diep in teleurgesteld zou worden.
De rest van zijn leven moest hij leven met een doorlopend schuldgevoel.*

In de documentaire komen mensen aan het woord die vertellen hoe het in Eupen was voor, tijdens en na de oorlog.
Prachtige animaties illustreren het verhaal dat verteld wordt.
De muziek van de film is zorgvuldig gekozen: Rachmaninov, Bartok, Elgar, Chopin....

4 maanden, 3 weken en 2 dagen, Cristian Mungiu 2007 *****

We zien een studentenkot met in het midden een aquarium met een goudvis.

Gabita rookt een sigaret en kijkt enigszins wantrouwend naar haar kamergenoot Otilia.

‘Goed’, zegt ze.

‘Merci’, zegt Gabita.

Het is niet duidelijk waar het hier over gaat, maar dat ontdekken we langzamerhand.

Otilia heeft een abortus geregeld en vraagt Gabita haar te helpen.

Het verhaal speelt zich af in 1987 in Roemenië.

Grauwe donkere gangen, armoede, scharrelen bij handelaars om de juiste zeep of de juiste sigaretten te krijgen.

De boeking bij het hotel om de abortus plaats te laten vinden is niet goed verlopen.

De vrouw achter de balie toont geen enkele interesse om het probleem op te lossen.

Uiteindelijk lukt het Otilia om een ander hotel te boeken.

Gabita heeft het niet meer zo op een rijtje.

Ze wil de dokter niet ophalen, omdat ze zich niet goed voelt.

Ze verzint leugentjes die eigenlijk helemaal niet nodig zijn.

En ze is veel langer in verwachting dan ze eerder gezegd heeft. Er is geen tijd meer te verliezen.

Dokter Bebe toont geen enkele keer compassie met de dames.

‘Ik wilde geen afspraak in dit hotel. Weet je wel dat ik in de gevangenis kan komen als de politie hier binnen valt’.

‘Mijn identiteitskaart is nu bij de receptie. Als het aan het licht komt heb ik geen verweer’.

‘3000 lei, denk je dat ik het daarvoor doe? Als iemand anders het voor die prijs doet, waarom vraag je die dan niet?’

Het aanbod om er tweeduizend lei bij te doen wordt afgewezen.

‘Achteraf het restant betalen? Hoe kan ik daar op vertrouwen?’

Dan maar het restant in natura. De gruwel voltrekt zich. Otilia betaalt met haar lichaam.

Gabita gaat naar de liften van de verdieping. Ze kan het niet aanzien dat haar kamergenoot zo ver moet gaan voor haar. Maar er is geen keuze.

Onbewogen brengt de dokter de sonde in bij Gabita.

Monotoon zegt hij tegen Otilia: 'begraaf de vrucht niet. De honden komen erbij. Verpak de vrucht. Ga naar de bovenste verdieping van een flat en gooi het in de stortkoker'.

Otilia kan er niet onderuit. Ze moet naar de verjaardag van haar aanstaande schoonmoeder. Haar vriend Adi had zo sterk aangedrongen, dat ze uiteindelijk wel instemde. Hun relatie is gespannen.

Gabita blijft achter in het hotel.

Vol kopzorgen komt Otilia aan in een gezellig feestje. Haar gedachten zijn ergens anders. En met Adi loopt het ook niet.

Maar de familie en vrienden lijken niets te weten van de problemen. Aan tafel bouwen ze een feestje. Ze dissen verhalen op, ze drinken en vermaken zich terwijl Otilia afwezig voor zich uit kijkt. Het is een take van 5 minuten met 8 personages in beeld, die babbelen, lachen en discussiëren over van alles en nog wat. Om dit zonder gebreken te realiseren is voor een regisseur een bijna onmogelijke opgave.

Een andere scène toont hoe Otilia bezoek krijgt van haar vader. Hij wil haar helpen, hij is bezorgd, hij is liefdevol. Otilia voelt zich overrompeld. De scène werd afgewezen, omdat Mungiu het te veel een onderbreking vond.

De ontknoping laat ik voor wat het is.

Het is moeilijk om superlatieven te vinden voor deze film.

We zien hoe twee jonge mensen een gruwelijk proces door moeten. Het is illegaal. Ze hebben geen geld. Ze staan er alleen voor en ze moeten erover zwijgen.

In de laatste scène zegt Otilia: laten we er nooit meer over praten.

verwijten

45 Years, Andrew Haigh, 2015 *****

We kijken naar een koppel van in de 60 met een goede relatie. Over een week geeft het echtpaar een feest ter ere van hun 45-jarig huwelijk. Kate en Geoff wonen in het platteland. Ze hebben geen kinderen.

Kate laat de hond uit temidden van de open velden. Als ze terugkomt neemt ze de post mee naar binnen. Een brief. Geoff opent de brief en begint te lezen. 'Ze hebben haar

gevonden', zegt hij cryptisch. Kate voelt dat het iets ernstigs is. Geoff vertelt dat het gaat om Katya. 'Ik heb over haar verteld toen we elkaar leerden kennen. We liepen met drie in de bergen. Zij liep voorop met een vriend. Toen hoorde ik een schreeuw. Ze was diep naar beneden in een kloof gevallen. Ze hebben haar lichaam nu 50 jaar later gevonden in een smeltende gletsjer'.

In bad overdenkt Kate wat ze gehoord heeft. Waarom heeft hij niet alles verteld?

Geoff begint weer te roken.

Op een nacht kruipt hij uit zijn bed en gaat naar de zolder om foto's van Katya te bekijken. Kate wordt wakker en gaat eveneens naar de zolder. 'Laat die foto zien!' is plotseling haar bevel.

De volgende dag gaat Kate in het geheim zelf op onderzoek uit. Ze ziet een dia van Katya, die zwanger is. Ze houdt dit voor zich, maar haar wantrouwen heeft wortel geschoten. Ze begint te controleren. Misschien heeft haar man wel een reis geboekt naar Zwitserland...

Op het huwelijksjubileum zijn vele gasten. Even ontsnapt Kate aan het feestgedruis en gaat naar het toilet. Zwijgend kijkt ze in de spiegel.

Als ze terug is houdt Geoff een eenvoudige toespraak. Dat je terugkijkend soms liever andere beslissingen had genomen. Maar dat hij er geen spijt van heeft dat hij met Kate getrouwd is. Met een brok in zijn keel zegt hij dat hij van haar houdt.

Einde van de toespraak.

De ceremoniemeester kondigt aan dat het paar zal dansen op 'Smoke Gets in Your Eyes' van The Platters, hetzelfde nummer waarop ze 45 jaar daarvoor dansten. Aandachtig kijken de geliefde elkaar aan. Geoff begint steeds vrolijker te worden terwijl bij Kate de reserve groeit. Als het nummer afgelopen is trekt Geoff haar hand omhoog. Gejuich. En plotseling staat Kate helemaal alleen....

Deze film behoort tot het soort waar ik van hou. Geen grote drama's, geen spektakels, maar heel precies iets laten zien van het gewone leven met al zijn dubbelzinnigheden. *45 Years* is voortreffelijk in zijn eenvoud.

Another Year*, Mike Leigh 2010 ****

Wat trekt je aan in films? Velen voelen zich aangetrokken tot het buitengewone: avontuur, actie, misdaad, science fiction.... Het kan echter ook aantrekkelijk zijn als een film niet opgesmukt is, maar gewone menselijke ervaringen aangrijpend ontvouwt.

Another Year is een film met nauwelijks een verhaal. Toch maakt de film grote indruk, omdat het weinige dat gebeurt zo precies en natuurlijk in beeld wordt gebracht.

De film gaat over een ouder echtpaar met een zoon, een broer en een paar vrienden.

Tom Hepple is geologisch ingenieur. Hij is verantwoordelijk voor bodemonderzoek in verband met grote bouwprojecten. We zien hem op een werf wat boormonsters inspecteren.

Tom is een beminnelijk mens en gelukkig getrouwd met Gerri Hepple, psycholoog. Haar zien wij in een therapeutisch gesprek met een oudere vrouw, die van haar slaapproblemen verlost wil worden. Verbaal is de vrouw niet erg ontwikkeld. Over haar privéleven wil ze niet praten.

Gerri gaat wat drinken met Mary, gescheiden - een nerveus en druk type. Gaandeweg in de film wordt haar toestand steeds schrijnender.

Joe is de zoon. Hij is advocaat voor vreemdelingen. Hij is zowel privé als professioneel een goede communicator. Hij heeft een uitstekende relatie met zijn lieve ouders.

Ken is een vriend van Tom uit zijn studententijd. Hij is dik en als hij eet schrokt hij alles naar binnen. Alleen. De plaats waar hij woont en werkt heeft hem niets te bieden. Verder geen plannen voor zijn pensioen.

Tijdens een barbecue zien we Ken, die te veel drinkt. Mary die toenadering zoekt tot Joe en Ken die opdringerig wordt tegenover Mary. Daarna is er de verrassing dat Joe komt opdagen met zijn vriendin Katie. Hij lijkt goed te weten wat hij wil. Katie is spontaan en voegt zich makkelijk in haar nieuwe familie.

Aangrijpend is de begrafenis van Linda, de vrouw van Ronnie, Tom zijn broer. Opnieuw wordt hier met grote precisie een personage neergezet. Ronnie woont in een eenvoudig huis. Hij zegt weinig. Tom en Gerri hebben lekkers meegenomen voor de koffietafel.

Op de begrafenis zijn maar een paar mensen. Er is een eenvoudig Anglicaanse ritueel. De zoon Carl komt te laat. 'Waarom hebben jullie niet op mij gewacht?' Het blijft niet bij die ene uitbarsting. Na zijn zoveelste agressieve uitlating zegt hij tegen de overige bezoekers dat ze maar beter kunnen vertrekken. Dat gebeurt. Niet lang daarna slaat hij zelf boos de voordeur achter zich dicht. Tom is op dat moment al koffers aan het pakken voor zijn broer, die een tijdje bij hen zal verblijven.

Another Year gaat over medeleven en anderen een beetje helpen. De opbouw van de scènes en de volstrekte vanzelfsprekendheid waarmee de personages in beeld worden gebracht van een ongeëvenaarde klasse.

Het enige waar ik een beetje reserve bij heb is huwelijk van Tom en Gerri. Het is gewoon het perfecte plaatje! Maar is het niet zo dat er ook in de beste huwelijken kleine en grotere meningsverschillen bestaan? Bij Tom en Gerri vinden wij hier geen spoor van.

Cold War, Pawel Pawlikowski, 2018 *****

Het beeldformaat is 4x3 en de film is ook nog in zwart-wit. Net als in de film *Ida* kiest regisseur en scriptwriter Pawlikowski in dit opzicht voor een zekere soberheid. Maar dat gaat niet ten koste van de zeggingskracht van deze film.

Wiktor en Irena hebben in het Polen van na de tweede wereldoorlog de opdracht gekregen om traditionele Poolse muziek uit te voeren. Ze zijn daarvoor op zoek naar talent. In een verwaarloosd groot gebouw komen de kandidaten hun geluk beproeven. Maar de lat wordt hoog gelegd. Alleen de besten blijven over. Wiktors oog valt op Zula, een jonge eigenzinnige dame uit het platteland. Maar met deze dame moet je wel oppassen. Ze heeft in voorhechtenis gezeten voor de moord op haar vader. Droogjes verklaart ze: 'hij deed alsof ik mijn moeder was. Ik wees hem op het verschil'. In dat vroege stadium gaat het al een keer mis tussen Wiktor en Zula. Ze keert zich om en werpt zich in de rivier. Langzaam zien wij haar wegdrijven. Haar armen gespreid en haar hoofd net boven water terwijl ze een ontroerend lied zingt. Karakter heeft ze.

Maar het communisme is een monster dat overal greep op wil hebben – ook op artistieke producties. Irena loopt weg. Wiktor laat het compromis toe totdat hij besluit te vluchten. Bij een optreden in Berlijn belooft hij Zula: 'ga met me mee. We bouwen samen aan een nieuwe toekomst.' Zula doet het uiteindelijk niet.

Een paar jaar later gaat het goed met Wiktor in Parijs. Hij heeft zijn Jazzensemble, er is volop werk en vrijheid om te experimenteren. Dan opeens is Zula weer in beeld. Zij is getrouwd en hij heeft een relatie. Maar dat weerhoudt hen niet....

De precieze verwickelingen die volgen zijn voor de kijker.

Zula gaat terug naar Polen.

Wiktor wordt ontvoerd door communistische agenten.

Later is Zula weer in Parijs bij Wiktor. Ze krijgt alle kansen om zich muzikaal te ontwikkelen. Het komt zelfs tot een grammofoonplaat. Maar ze is zichzelf kwijt.

Wiktor probeert het nog. Hij kijkt naar de grammofoonplaat en zegt: 'ons eerste kindje'.

Rigoreus gooit Zula de plaat in het plantsoen.

De inspiratie voor deze film haalde Pawlikowski uit het leven van zijn beide ouders. Allebei schitterende mensen, maar met een rampzalige relatie. Doorlopend is er in deze film muziek. Meeslepende volksmuziek met dynamische dans, coole jazz in avangardistische clubs – we zien alles de revue passeren in meeslepende beelden.

Die Fremde, Feo Aladag, 2011 *****

Eerder maakte Feo Aladag voor Amnesty International een reeks filmpjes over geweld tegen vrouwen. Het onderwerp bleef bij haar hangen. Zo kwam ze op het idee om een film te maken over eerwraak. Het land dat ze uitkoos was Turkije, omdat ze dat land via haar man het beste kende.

Die Fremde vertelt het verhaal van Umay, die in Turkije getrouwd is met een conservatieve man. Zij en haar zoontje Cem worden geslagen.

Het eigenlijke begin van de film is als Umay met Cem aanbelt bij haar ouderlijk huis. Ze wordt hartelijk ontvangen. Maar als blijkt dat het niet de bedoeling is dat haar man er zich bij voegt slaat de stemming bij haar vader om. Voor hem is de handelwijze van zijn dochter een schande voor de familie en moet zijn dochter terug naar haar man. Het gaat hard tegen hard. De moeder van Umay zit overal tussen, maar kan geen rol van betekenis vervullen. Ze onderwerpt zich aan haar man.

Uiteindelijk komt Umay in een opvangtehuis. Ze voelt zich daar voor het eerst veilig, maar dan staan opeens haar broers voor de deur. Weer weg. Dit keer trekt ze in bij een vriendin. Maar ook daar kan ze niet blijven.

De rol van Umay wordt voortreffelijk vertolkt door Sevil Kekili. Onvoorwaardelijk zet ze zich in om haar zoon Cem een goede toekomst te geven. Haar engagement om een goede moeder te zijn is ontroerend. Tegelijk zien we dat Umay niet altijd verstandig handelt. Het is belangrijk om het conflict met haar familie wat tijd te geven. Maar soms heeft de jonge en kwetsbare Umay de neiging om te forceren, bijvoorbeeld als ze het woord neemt bij het huwelijk van haar zus. Olie op het vuur. Maar er komen ook excuses. En ook haar vader trekt bij.

Of zal de stemming opnieuw omslaan?

Als kijker wordt je in deze film meegezogen in een familiedrama, waarvan je niet weet hoe het af zal lopen. De vader en de broers hebben een negatieve rol. Toch zien ook bij hen iets van een innerlijke worsteling. Ze zijn echter overtuigd dat ze moeten doen wat ze doen. Ze zijn gewelddadig ondanks zichzelf. Juist die nuance maakt de film sterk.

*Hadewijch, Bruno Dumont, 2009 ******

Hadewijch was een mystica uit de 13^e eeuw die waarschijnlijk leefde in het gebied van de huidige provincies Antwerpen en Vlaanderen. Van haar zijn liederen, gedichten en visioenen bewaard gebleven.

Zoals ridders hartstochtelijk in hun chansons zongen over schone vrouwen, zo schrijft Hadewijch in zinnelijke termen over haar liefde voor Christus.

De film Hadewijch beoogt niet een historische reconstructie te geven van Hadewijch, maar neemt het hoofdmotief van Hadewijch over: het vurige verlangen naar Gods aanwezigheid,

De verhaallijn van de film is vrij simpel. Céline is novice in een klooster. Ze krijgt de naam Hadewijch. Ze houdt van Jezus zoals andere mensen hevig verliefd kunnen zijn. In haar kamer is zij uren lang in gebed. Ze zit geknield voor haar bed - haar ogen gericht op Jezus aan het kruis. Céline heeft er alles voor over om die liefde te ervaren. Tegelijkertijd wordt ze innerlijk verscheurd omdat God afwezig is. In aanbidding staat ze in de regen. Wanhopig loopt ze door de tuin. Ze overtreedt de regels van het klooster. De moeder van het klooster beschuldigt haar van hoogmoed en stuurt haar terug de wereld in. Maar als ze wil mag ze altijd terugkomen. Bij haar welgestelde ouders heeft Céline weinig aanknopingspunten.

Op een argeloze manier krijgt ze een persoonlijk contact met een moslimjongen. Al snel slaat hij zijn arm om haar heen. Ze wijst het af: 'ik wil maagd blijven in mijn leven. Ik wil alleen Jezus toebehoren'.

Samen met andere mannen gaat ze bidden. Uiteindelijk neemt ze deel aan het overleg over een bomaanslag. Wat haar verbindt met moslims is hun toewijding.

Toch slaat aan het einde van de film de wanhoop toe. Wat heeft het voor zin om je leven te geven aan Jezus als hij er niet is? De metselaar van het klooster kijkt bij een innige omhelzing van Céline recht voor zich uit. Je ziet hem denken: wat moet ik met haar?

In een toelichting vertelt de scenarist en regisseur Bruno Dumont hoe de film tot stand gekomen is. Het moeilijkste was het om een persoon te vinden die de hoofdrol zou kunnen spelen. Daarmee staat of valt alles.

Dumont heeft strikte opvattingen over hoe zijn film de kijker kan raken. Het beeld is belangrijker dan de tekst. Het decor is bepalend voor de reflectie die komt. De dialogen zijn ondergeschikt aan het landschap. Hoe minder er gesproken wordt hoe beter. Als voorbereiding van de film schrijft Dumont een verhaal. Het is een proces van zoeken, schaven en ontdekken. Uiteindelijk heeft hij een tekst, maar het is geen scenario. De technische crew heeft de tekst gelezen. Maar niet de spelers. Het scenario ontstaat bij de opnames. Je moet niet van te voren alles willen bepalen. 'Je moet niet doen wat je wilt. Mijn eerste films waren te doordacht. Als je te veel regelt wordt het niets, de regisseur moet onzichtbaar worden, dat is een morele plicht.' Wat je wilt zal niet gebeuren. Je moet dat loslaten. 'Je moet willen wat er gebeurt', dat is de grondgedachte in de Stoa. Maar je werkt wel met een kader. Tape, dat aangeeft waar je moet lopen en waar je je blik op moet richten. Als er na vele takes uiteindelijk heel eenvoudige scènes overblijven dan is dat het resultaat van veel werk.

'Het resultaat na de opnames verbaast mij altijd.'

In Hadewijch zien we een vrouw worstelen met haar bestaan. Religieuze wanhoop en extase die een mens doen kantelen. Speelster Julie Sokolowski is zelf niet gelovig. Ze kon de rol spelen door te denken aan een liefde die misgelopen is.

Happy-go-lucky, Mike Leigh 2008 *°***

Waarom zouden we niet van ons leven genieten? Waarom hebben we niet meer plezier? Dit is eens een ander thema, dan dat in een film ingezoomd wordt op een bepaald probleem.

Poppy Cross is 30 jaar en leerkracht in het lager onderwijs. We zien haar met allemaal tassen en lesmateriaal rondslepen. Ze krijgt haar kinderen mee in wat ze bedenkt voor haar lessen. Maar ze heeft ook aandacht voor problemen bij kinderen.

Poppy deelt haar appartement met Zoe – eveneens juf.

Poppy is een lachebek, ze is ad rem en is tevreden met haar bestaan.

Als mensen chagrijnig zijn raakt het haar meestal niet.

Nadat haar fiets gestolen is, besluit ze rijles te nemen.

Scott, de rij-instructeur is de tegenpool van Poppy. Poppy is wel geamuseerd door de enorme ernst, waarmee Scott zijn taak opvat. Maar gaandeweg wordt duidelijk dat Scott een sinistere persoonlijkheid is, die zeer ontvlambaar is. Hij gelooft in complottheorieën. Hoe doorgedraaid hij is blijkt wel dat hij de drie spiegels van de auto gedoopt heeft tot Enraha, Raziël en Lucifer. Poppy: ‘sorry die heb ik niet in mijn telefoon staan!’ Als Poppy te weinig in de binnenspiegel kijkt roept Scott fanatiek: ‘Enraha! Enraha!’ Ook is hij boos dat Poppy bij de derde les nog steeds laarzen met hakken aan heeft. Vanuit het oogpunt van veiligheid onverantwoord!

Tussendoor volgt een bezoek aan Poppy haar jongere zus Suzi die in verwachting is. Een beetje dwingerig zegt ze tegen Poppy, dat het nu wel tijd is om eens aan haar toekomst te denken. Ze bedoelt een gezin stichten, een huis kopen, enz. Poppy is tenslotte al 30 jaar! De biologische klok tikt verder. Poppy blijft vrolijk, maar na een weerwoord van de andere familieleden verlaat Suzi op een gegeven ogenblik boos het gesprek.

Later begint Poppy een relatie met Tim, die op school op bezoek kwam in verband met een kind dat gepest werd.

Met de rijinstructeur gaat het helemaal mis. Zijn agressie wordt steeds buitensporiger. Op een gegeven komt het tot een gevecht, omdat Poppy zijn sleutels gepakt heeft. Het zal de laatste les zijn.

De film eindigt met de scène dat Poppy met Zoe in een roeiboot zit. Ze wordt opgebeld door Tim. 'Mis je me al?'

'Ja het was hier een heftige tijd. Het bad is overgelopen. Maar we hebben een boot gevonden'.

Er valt zeker wat te lachen in deze film. Verder de typische kenmerken van Leigh: geen plot en scènes die zo natuurlijk zijn, dat je het gevoel hebt dat je er zelf bij zit.

*Des hommes et des dieux, Xavier Beauvois 2010, ******

In de nacht van 26 op 27 maart 1996 werden [7 monniken van het Atlas klooster van Tibhirine](#) in Algerije ontvoerd. De Groupe Islamitique Armé (GIA) eiste de verantwoordelijkheid op voor deze ontvoering. Twee maanden later claimde deze groep de onthoofding van de 7 monniken.

Wat Xavier Beauvois het meeste intrigeerde was de vraag waarom de kloosterlingen de Algerijnse burgeroorlog niet ontvlucht hadden. Dit was het beginpunt van de film, die na de verschijning de bioscoopzalen vol liet lopen. Dit had uiteraard te maken met de kwaliteit van de film, maar ook met de media-aandacht die de gebeurtenis in Tibhirine had gehad. In 2008 en 2009 kwamen er namelijk verklaringen dat de monniken per ongeluk waren omgekomen bij een aanval van het Algerijnse leger op een kamp van de GIA.

De film begint met het in beeld brengen van het monastieke leven.

Iedereen heeft een taak.

Het meeste werk wordt zwijgend gedaan.

Een broeder werkt in de tuin. Hij repareert een stenen afzetting.

Een andere broeder dweilt de gang.

En weer een ander brengt de potjes honing in gereedheid om te verkopen.

In een serene sfeer bestudeert de abt de Koran. Hij maakt aantekeningen.

De broeders doen mee als ze uitgenodigd worden op een lokaal feest. Ze zitten erbij als de imam op een melodieuze wijze de Koran reciteert.

De dokter, broeder Luc, geeft medicatie aan de dorpsbewoners. Soms krijgen ze een paar schoenen. Een meisje van 16 vraagt aan hem wat dat eigenlijk is: verliefdheid.

Tijdens het middagmaal luisteren de monniken naar een meditatie die voorgelezen wordt.

Bijeenkomen in de kapel om te zingen.

Iemand vertelt aan Christiaan, de abt, dat een onschuldig meisje door terroristen is vermoord. Er is ook een Kroatisch gezin vermoord. Zelfs imams zijn hun leven niet zeker. Het leger biedt aan het klooster te bewaken.

Christiaan weigert.

Op de volgende vergadering is daar kritiek op. 'Het gaat ook om onze levens', zegt er een. Christiaan zal in het vervolg meer overleggen.

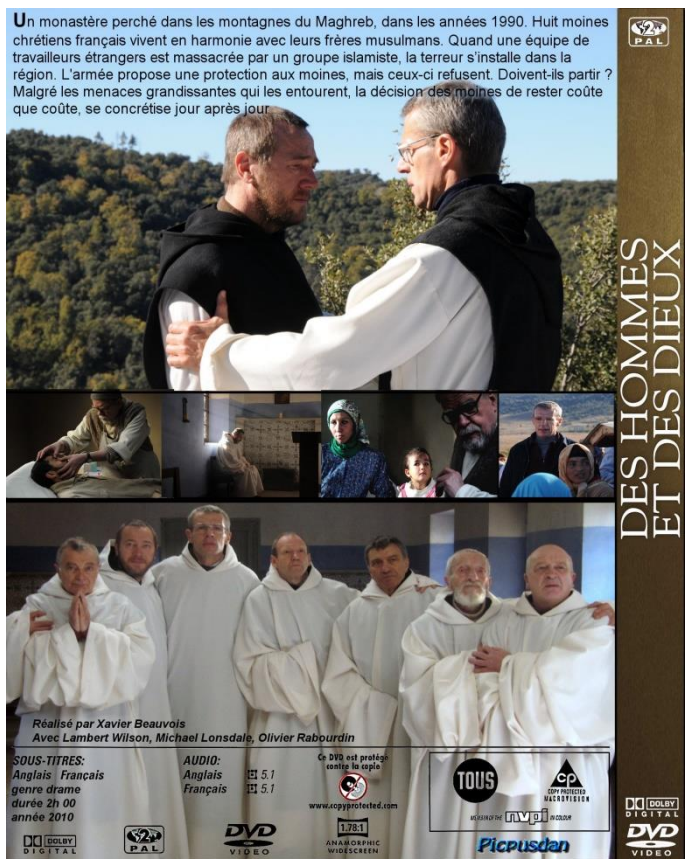
De dreiging neemt toe.

Afgezette wegen en controleposten.

Maar de voorbereiding op de kerstviering gaat door.

Gewapende mannen betreden het terrein van het klooster.

'Waar is de paus?' is de dreigende vraag.

‘Wij hebben geen paus’.

‘Wie is de chef?’

‘Broeder Christiaan’.

De abt wordt geroepen.

Hij kijkt de terrorist boos aan: ‘dit is een huis van vrede! Wij willen geen geweren in het klooster. Als u wilt praten dan doen we dat buiten het klooster’.

‘Wij hebben drie gewonden. We hebben een dokter nodig’.

‘Broeder Luk helpt iedereen die om hulp vraagt’

‘Dan geeft u ons nu medicijnen’.

‘Wij hebben maar een beperkte voorraad. We hebben een sober leven en proberen de mensen te dienen’.

‘Kent u de Koran?’

“Zij die geloven, christenen die in God en de laatste dag geloven, die deugdelijk handelen, zij hebben niets te vrezen noch zullen zij bedroefd zijn” (5:69).

De gewapende mannen verontschuldigen zich en druipten af.

weerbare houding van de abt tegenover de terrorist

De overval komt als een grote schok aan bij de broeders.

‘Misschien moeten we weg gaan’.

‘Ze zijn hier geweest en ze komen terug’.

‘Nee, we moeten niet weggaan. De goede herder zet zijn leven in voor zijn schapen’.

Er wordt druk gelegd op de abt. De burgemeester zegt: ‘ik heb respect voor uw gemeenschap. Maar uw koppigheid kan u opbreken. Hier in dit dorp wonen mensen die weg willen, maar niet kunnen. U kunt weggaan, maar u wilt niet. U moet goed begrijpen: wij als overheid hebben geen controle over de situatie’.

Aan de andere kant zijn er de dorpingen: ‘als u weg gaat, kunnen wij nergens heen’.

Sommigen biechten hun twijfels op aan de abt.

Jean Pierre: ‘Ik slaap slecht. Van ieder geluid wordt ik wakker.

Ik overdenk mijn leven, de keuzes die ik heb gemaakt.

Als kind was ik bereid te sterven voor mijn geloof.

Maar hier sterven, nu. Wat levert het op?

Ik weet het niet meer.

Ik heb het gevoel dat ik gek aan het worden ben.’

Christiaan: 'Het is waar. Hier blijven is net zo dwaas als monnik worden.'
Jean Pierre: 'Waarom zouden wij martelaren worden? Om geloofshelden te worden? Ik bid, maar ik hoor niets meer'.
Christiaan: 'Vergeet niet. Je hebt je leven al aan Christus gegeven. We blijven hier uit liefde en trouw. De liefde verdraagt alles'.

Wie blijft?

Uiteindelijk besluit niemand weg te lopen.
Zwijgend drinken de broeders een glas wijn.
Je kunt al hun gedachten lezen.
Het einde van de kloostergemeenschap is als gewapende mannen uit een bestelwagen komen. Te voet gaan de monniken door de sneeuw naar een onbekende bestemming.

Des hommes et des dieux is een inspirerende film. Alleen is het plaatje te perfect. Ik heb 14 jaar voltijds in het pastoraat gezeten. Je maakt mooie en inspirerend dingen mee in de kerk. Maar ook menselijke zwakheden komen boven water. Bekrompenheid, starheid. En gebreken bij jezelf. Je kunt in de kerk het gevoel krijgen: wat stelt het allemaal nu echt voor. Niets van dat alles vinden we in deze film. De abt Christiaan is een voorbeeldige man. Hij luistert. Hij bemoedigt. Maar nergens zien we dat hij zijn zelfbeheersing heeft verloren of dat hij zijn innerlijke evenwicht dreigt te verliezen. Nergens ontdekken we dat sommigen wat reserves tegenover hem hebben. De kloosterlingen zijn allemaal mannen van geloof. Nergens zien we tekenen van teleurstelling, vermoeidheid of spirituele slijtage. Iedereen doet met hart en ziel mee. Er zijn geen onderlinge conflicten tussen de broeders. Alleen saamhorigheid. Dit gegeven doet vermoeden dat [de initiator Etienne Comar](#) een soort missie heeft gevoeld bij deze film. .

I, Daniel Blake, Ken Loach, 2016 ****°

Daniel Blake is een timmerman die door een hartaanval van de dokter niet mag werken. Bij de uitkerende instantie zien ze dat gegeven over het hoofd en word Daniel Blake onder druk gezet om te solliciteren.

We maken kennis met een log bureaucratisch apparaat, waar Daniel Blake als arbeider niet doorheen weet te breken. Niet dat iedereen in dit systeem onmenselijk is. Er zijn hulpverleners die om hem bekommerd zijn. Maar ze moeten zich wel aan de regels houden.

Daniel Blake komt in contact met een alleenstaande moeder Katie die in een al even troosteloze situatie zit. Hij zorgt ervoor dat deuren weer goed sluiten en stopcontacten doen wat ze moeten doen.

Maar van computers heeft Daniël Blake geen verstand. Een formulier dat hij digitaal moet invullen, brengt hem tot wanhoop. Dan is er een zwarte buurjongen die wel raad weet met het probleem.

Daniel Blake is een rustige en verstandige man, die in de loop van de film steeds meer sympathie opwekt. Katie staat ook voor een onmogelijke taak, maar opgeven is geen optie. Bij de voedseluitdeling is het haar plotseling te veel. Ze sterft ook van de honger.

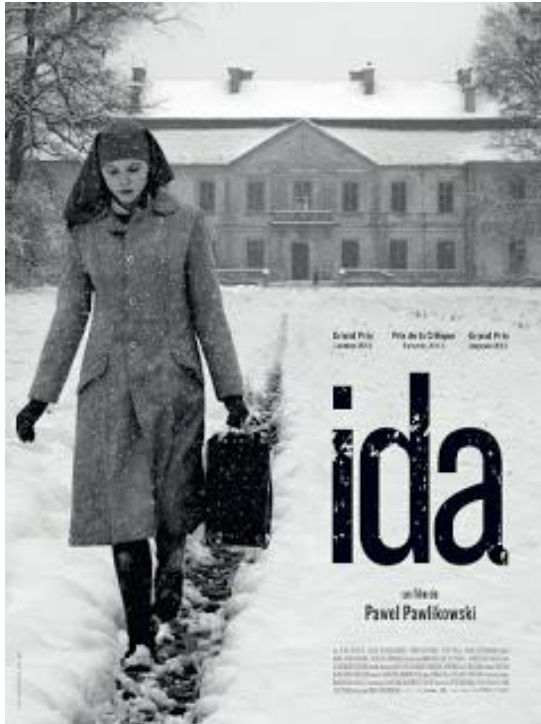
I, Daniel Blake is een warm menselijk document.

Het enige bezwaar dat je tegen de film kunt hebben is, dat de kijker niet in de gelegenheid wordt gesteld om zelf zaken af te wegen. Ken Loach heeft een film gemaakt met een boodschap. Dat is prima, maar is het niet eigen aan kunst, dat de kijker zelf conclusies moet trekken, en dat je soms met een verhaal verschillende kanten uit kunt?

Die ruimte geeft Ken Loach zijn kijkers niet.

Dat zou je een zwakte kunnen noemen.

Ida, Pawel Pawlikowski, 2014 *****

Ida is als wees opgenomen in een klooster. Als jonge vrouw staat ze op het punt om toe te treden. Gebeden in het Latijn, zwijgen tijdens de maaltijden. Kuisheid, armoede en gehoorzaamheid.

Moeder overste zegt: voordat je je gelofte aflegt, moet je eerst kennismaken met je tante. Je hebt nog familie.

Ida vertrekt. Ze belt aan en wordt binnen gelaten door Wanda Kruz, de tante. We zien een man zich aankleden en zonder te groeten vertrekken. De rest mag je er zelf bij denken. Foto's komen tevoorschijn. Dit is je vader en je moeder. Ze waren joden. Ze zijn vermoord en hebben geen graf. En dit ben jij in de armen van je moeder. Je was enigst kind. Ida gaat op zoek. Wanda gaat mee.

'Wat ga je doen als je ontdekt dat God niet

bestaat?'

'Heb je wel eens onreine gedachten?'

'Je moet eerst van de vleselijke liefde proeven, anders is je gelofte geen offer'.

Soms verschijnt er bij deze vragen een ondeugend lachje op het gezicht van Ida.

Onderweg nemen Wanda en Ida een lifter mee. Hij is saxafonist.

Zo komen ze terecht bij het huis waar Ida's ouders gewoond hebben. Een vrouw zegt:

'kom om vier uur maar terug. Mijn man weet er meer van'.

Wachten in een café.

'Kent u misschien Haim en Roza Lebenstein?'

'Nee'.

's Avonds treedt de groep van de saxafonist op. Ida blijft op de hotelkamer. Ze leest in de Bijbel. Wanda slaat een man aan de haak. Als ze in een bezopen toestand terugkomt, gaat Ida nieuwsgierig naar beneden. De saxafonist schuift bij haar aan. Ida, nog steeds gesluierd, zegt dat ze de muziek heel mooi vindt.

De volgende dag zijn ze weer onderweg.

Op een verlaten plek lunchen in de kofferbak van de auto. En de doden die voortdurend in hun hoofd zitten.

Ze komen terecht bij de vader van de man die nu in het huis van de Lebensteins woont. Hij is ernstig ziek. Hij wordt ervan verdacht de ouders van Ida vermoord te hebben. De zoon zegt: ‘val mijn vader niet lastig. Gedane zaken nemen geen keer. Als jullie niet moeilijk doen over het huis waarin ik woon, zal ik je brengen naar het graf van je ouders. Ik heb ze gedood. Ida heb ik naar een pater gebracht’.

Een macaber ritueel. Een man die een diepe kuil graaft in het bos. Dit is de man die de moord heeft gepleegd en nu de slachtoffers een dienst bewijst. Zwijgen en niet doorvragen. De overblijfselen worden gevonden en gewikkeld in een doek. Vervolgens gaan Wanda en Ida naar het familiegraf in Lublin. Zonder ritueel worden de ouders herbegraven.

Terug naar het prachtige appartement van Wanda.

Wanda vertelt over zichzelf. ‘Ik was procureur. Ze noemde mij Wanda de rode. Ik heb velen tot de galg veroordeeld.’

‘Wie waren dat?’

‘Vijanden van het volk’.

Wanda en Ida beginnen elkaar te waarderen.

In een volgende scène is Wanda weer alleen. Ze zet muziek op. Dan springt ze plotseling uit het open venster.

Ida doorzoekt het appartement van haar tante. Ze kijkt in de spiegel. Haar sluier doet ze af. Ze past de schoenen van haar tante. Ze doet een avondjurk aan en zet muziek op.

Op de begrafenis wordt Wanda geprezen om haar verdiensten voor het communisme.

Plotseling kijkt Ida in de ogen van de saxafonist.

Vervolgens zien wij hoe ze elkaar liefkozen en het bed delen.

Op een ochtend doet Ida haar sluier weer om. Ze pakt haar koffers terwijl haar geliefde nog in bed ligt. Ze gaat terug naar het klooster.

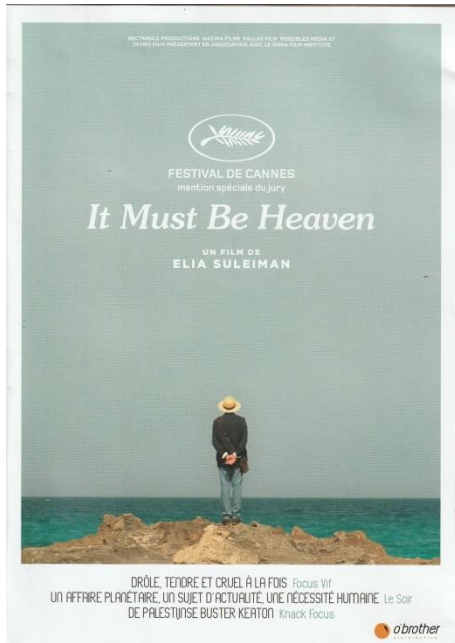

In [een interview met The Guardian](#) vertelt Pawlikowski hoe hij tijdens de opnames nog veel heeft veranderd. Het moet goed voelen. Zo niet, dan is een aanpassing noodzakelijk. Hij vertelt hoe de marketeers vragen om tranen en passie. Pawlikowski denkt daar anders over. De kijker moet ruimte hebben om zelf te interpreteren.

Het was zeer moeilijk een acteur voor Ida te vinden. Pawlikowski wilde soberheid en ingetogenheid. Niet een acteur, die naam wil maken. Uiteindelijk zag hij vlak bij hem thuis een jonge student een boek lezen. Ze studeerde filosofie en had helemaal geen ambitie om te acteren. Die dame werd Ida.

Ida is een film met een goed verhaal. Veel scènes zijn zonder woorden. Soms staan de hoofdpersonen niet centraal in beeld, maar in de hoek of helemaal onder – als teken dat ze deel uit maken van een veel groter verhaal.

*It must be heaven, Elia Suleiman 2019, ***00*

In de wereld van de film is Elia Suleiman de meest succesvolle Palestijnse filmmaker. Hij heeft een geheel eigen stijl, die is geïnspireerd door de periode dat er nog geen films waren met geluid.

This must be heaven is een aaneenschakeling van scènes, waarbij Suleiman voortdurend de man is die observeert zonder iets te zeggen.

De eerste scène brengt een processie in beeld van de Orthodoxe kerk in Jeruzalem. Vrome mensen die zingen. En voorop in vol ornaat de metropoliet. Pasen: Jezus heeft de banden van de dood verbroken. De metropoliet klopt op de deur. Psalm 24: 'Gij poorten heeft uw hoofden omhoog. Laat de koning der ere binnen gaan'. Nogmaals kloppen. Op fluisterton: 'doe de deur open'. 'We doen niet open – al zou de hemel naar beneden komen'. Nogmaals kloppen met meer dreiging. 'Zijne heiligheid begrijpt

het niet. U loopt met uw hoofd in de wolken'. De metropoliet doet zijn mijter af. Loopt via de zijingang naar binnen. We horen klappen. Een schreeuw. Glas dat breekt. De deur gaat open. De metropoliet gebaart dat de gelovigen binnen mogen komen.

Een paar Palestijnen hebben een maaltijd genuttigd. De vrouw zegt: 'de saus was zuur'. De ober zegt: 'dat komt door de wijn die gebruikt is'. Verontwaardiging bij de gasten: 'Wijn! Waarom heeft u dat niet van te voren gezegd!' 'Het is mijn fout', zegt de ober, 'ik bied u een drank aan van de zaak'. Vervolgens schenkt hij de gasten in met een fles Johny Walker. Tevreden drinken de gasten hun glas leeg.

Suleiman is in Parijs. Hij is onder de indruk van de modieuze geklede vrouwen.

Een grappige scène over het gebrek aan zitplaatsen in de Jardin du Luxembourg.

Een vorm van zelfspot: Suleiman is op zoek naar een financiering van zijn film. Hij hoort zwijgend het verdict aan: 'een interessant project. Maar het gaat te weinig over Palestina. Het scenario past niet in de lijn van onze projecten'.

In New York neemt Suleiman het wapenbezit op de korrel: mensen die met machinegeweren boodschappen doen. Er is zelfs iemand die luchtafweergeschut over zijn schouder draagt...

Er zijn zeker amusante scènes in deze film. Soms is de film meer absurdistisch, bijvoorbeeld bij een scène waarin 6 tanks passeren in een volledig verlaten Parijs.

Suleiman heeft een herkenbare stijl. Maar bij tijden kan de strakke stileren van *This must be heaven* ook irriteren: Suleiman die voortdurend de houding aanneemt van een zwijgende quasi-verwonderde passieve observator.

*Letter to America, Iglia Trifonova, 2001, ******

Ivan loopt op het dak. Hij denkt en doet verder niets. Hij is schrijver. Zijn vriendin heeft een filmcamera gekregen van Kamen. Kamen is zijn beste vriend, die vertrokken is naar Amerika.

Dan komt er een bericht binnen door de telefoon: Kamen heeft een ongeluk gehad. Hij ligt in coma. Ivan besluit hem een video-bericht op te sturen.

Zijn eerste boodschap is: 'ik ben vastgelopen. Ik heb een hekel gekregen aan woorden. Wat ben ik aan het doen?'

Ivan probeert het liedje te zingen dat hij samen met Kamen zong bij zijn grootmoeder.

Maar de woorden willen niet komen. Dan besluit Ivan naar zijn geboortedorp te gaan om de tekst en de melodie van het liedje te achterhalen.

Ivan bekijkt het filmpje uit New York dat zijn vriend heeft opgestuurd. Mensen in de metro. Waar gaan ze naar toe? Ze lijken het te weten.

Onderweg naar het dorp waar ze vandaan komen komt Ivan markante personen tegen. Een vrouw die schilderijen restaureert. Een vrachtwagenchauffeur, die alleen is gebleven. Een meisje dat brood brengt naar de oude mensen in haar dorp.

Als Ivan aankomt is er net een begrafenis aan de gang. Vrouwen die unisono zingen: 'Ilia, waarom heb je ons in de steek gelaten. Wie zorgt er voor je kinderen. Moge God de doden vergeven.' Vrouwen wassen de kleren van de overledene in een rivier. Met een sikkelslaan ze in het water. Om de dood te verjagen.

Er volgen allemaal korte portretten van oude mensen die vertellen wie ze zijn of ze zingen een lied. Er wordt gedanst: 'jongen laat zien wat je kan. Anders laten mijn ouders me niet met je trouwen en moet ik naar het klooster.'

Een ander zegt: 'Kamen stuur me een brief. Ik heb nog nooit een brief gekregen in mijn leven'.

Een vrouw zegt: 'ik heb geen kinderen. God heeft mij gestraft. Hij heeft besloten dat ik alleen moet blijven. Alles is in de handen van God'. Een traan loopt over haar wang. 'Genoeg, doe die camera uit', zegt ze.

Een bejaarde zegt: ik ben de oma van Kamen. Ze spreekt hem toe in de camera: 'ik hoop dat ik niet dood ben als je terug komt. Waarom ben je weggegaan?' Roerende beelden, maar dan blijkt dat het om een andere Kamen gaat...

Een stokoude vrouw zegt: 'maak een foto van mij en mijn man.' Haar rug is krom. Ze houdt het portret van haar man in haar hand. 'Ik heb nooit een foto van ons tweeën gehad'.

Uiteindelijk komt Ivan bij een oude vrouw die het lied wel kent. Alleen in de bergen zingt ze het lied, nadat ze gehoord heeft dat Kamen een ongeluk heeft gehad.

mijn vervloekte jeugd glipt weg.

de jeugd glipt weg moeder.

het is onverdraaglijk.

ouderdom besluipt je als een donkere schaduw.

De film is een roadmovie: geïmproviseerde beelden van onderweg. *Letter to America* is geen speelfilm, maar een artistieke documentaire. Bijzonder treffend zijn de beelden van de bewoners van het dorp waar de regisseur vandaan komt. Ze vertellen wat het belangrijkste is voor hen in hun leven. Eenzaamheid. Eentonigheid. Dat we zullen sterven en dat God alles in zijn hand heeft.

Ze zingen een lied voor de camera. En ze vragen aan Ivan hoe hij leeft, of hij gelukkig is, wat hij wil...

Deze authentieke beelden maken deze film tot een pareltje.

*Moonlight, Berry Jenkins, 2016 ******

Een jongen van ongeveer 11 is op de vlucht voor een vriendje. Hij wordt achtervolgd, maar weet zich te verstoppen. Alex, een man in de dertig, is veel op straat en ziet het gebeuren. Hij gaat op de jongen af.

Aan het venster van een verlaten gebouw haalt hij een luik weg.

En daar zit de jongen ineen gedoken.

‘Hoe heet je?’

Geen antwoord.

Het lukt niet om een woord over zijn lippen te krijgen.

Iets eten in een restaurant misschien.

Nog steeds nauwelijks reactie.

Misschien lukt het zijn vriendin Theresa.

Ze kijkt onderzoekend en ook geduldig.

Opnieuw geen reactie.

Wel een sombere uitdrukking op zijn gezicht.

Pas als ze alle aandrang laten varen, begint ‘Little’ wat van zichzelf los te laten.

In een prachtige scène leert Alex Little om vertrouwen te hebben. ‘Jij bent in het midden van de wereld’. Little drijft in het water en plotseling kan hij zwemmen.

We zien daarna de woede-uitbarsting die Little moet ondergaan van zijn moeder.

Little moet het huis uit als zijn moeder weer een manlijke klant ontvangt.

Gelukkig kan hij slapen bij Alex en Theresa.

‘Je mag altijd langs komen’, zegt Theresa.

‘Op een gegeven ogenblik moet je beslissen wie je wilt zijn’, zegt Alex in een volgend gesprek.

Moeder Paula ontvangt een klant in een auto. Alex probeert in te grijpen. Paula’s reactie:

‘ga jij mijn zoon opvoeden? Ga je mij je crack verkopen?’

Op een gegeven ogenblik zegt Little tegen Alex: ‘ik haat mijn moeder’

Alex: ‘ik haatte mijn moeder ook, maar nu niet meer’.

Later vraag Little met zijn prachtige kinderlijke ogen: ‘hoe weet je dat je gay bent?’

‘Dat merk je vanzelf’.

Little tegen Alex: ‘verkoopt u drugs?’

Nu is het Alex die draait met zijn ogen. Hij knikt bijna onzichtbaar.
Zonder woorden loopt Little weg.

6 Jaar later: een tweede acteur.

Chiron is nu zeventien.

Wordt nog steeds gepest.

Trekt zich terug.

Op een kwade dag wordt hij gemolesteerd door twee jongens van zijn klas.

Zijn moeder heeft haar leven nog steeds niet op orde.

In razernij gaat ze naar Chiron toe. Ze dreigt. Ze dwingt.

‘Geef me je geld! Ik moet iets nemen!’

Chiron zoekt in het donker de stilte op aan het strand.

Naast hem komt Kevin.

Ze raken elkaar aan. Heel sober.

Moonlight.

Derde acteur.

Chiron is 25. Hij zit in de drugshandel en heeft om indruk te maken opzetbare tanden.

Kevin neemt contact met hem op. Hij heeft in de gevangenis leren koken en heeft rust gevonden door zijn werk in een bistro.

Chiron is nog steeds een man van weinig woorden.

Hij zit nog steeds gevangen in een wereld, waar hij niet voor gekozen heeft.

Onmacht.

Overmacht.

Een aangrijpend gesprek met zijn moeder.

Tot tranen bewogen doet ze haar confessie: 'ik heb het verkloot! Het spijt me!! Ik heb je niet gesteund toen je me nodig had.... Ik hou van jou. Jij hoeft niet van mij te houden. Het spijt me lieverd!'

Ik heb niet veel toe te voegen.

Alles is doordacht in deze film.

Sommige acteurs in deze film komen letterlijk van de straat.

Het offer, Andrei Tarkovsky, 1986 ****

De film begint op een idyllische plek, in een verlaten landschap grenzend aan water. Alexander praat veel in zichzelf. 'We leven, krijgen moeilijkheden, dan sterven we. Daarna begint alles opnieuw'. 'Onze maatschappij is gestoeld op ongelijkheid, macht en de gerichtheid op materiële vooruitgang. De mensheid is het spoor bijster.' Zijn zoontje komt erbij. Hij speelt met wat stenen. Alexander plant een dode boom in de grond en vertelt het verhaal dat iemand door een dode boom water te geven de boom tot leven wekte.

Otto komt langs en zegt: 'je leeft zo zwaar op de hand'. Later vertelt hij dat hij 'onwaarschijnlijke, maar ware gebeurtenissen' verzamelt. Het beseft dat deze wereld van buitenaf beïnvloed wordt door iets wat we niet kunnen zien.

Geluid in een glas. De tafel trilt.

'Wat is dit? Wie doet dit?'

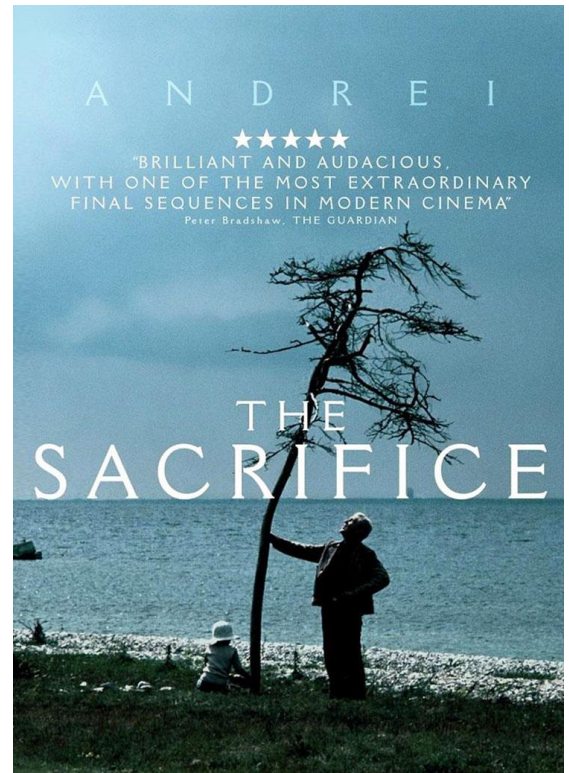
'The Lords'.

Die avond breekt er paniek uit: de tv vertelt over een allesomvattende catastrofe. Wat precies wordt niet duidelijk.

De elektriciteit valt uit.

Adelaide, de vrouw van Alexander breekt uit in paniek. Als de angstaanval bezworen is vraagt iedereen zich af: hoe lang houden we het vol met het eten, onze verwarming?

Alexander kruipt over de vloer. Daarna kijkt hij omhoog. Hij bidt. Hij is bereid alles voor God op te geven. Als deze ramp maar voorbij gaat. 'Laat het worden zoals het vroeger was!'

Otto zegt tegen Alexander: 'Er is nog een laatste kans. Ga naar Maria, je hulp. Ze is een heks met positieve krachten. Zij kan de ramp afwenden als je met haar slaapt'. Alexander fietst naar Maria. Ze raakt gechoqueerd door zijn voorstel. Dan plaatst Alexander een pistool tegen zijn slaap. Maria geeft toe, vooral uit medelijden. Als Alexander wakker wordt in zijn eigen bed stelt hij vast dat er weer elektriciteit is. Alexander komt zijn gelofte na. Terwijl iedereen weg is gaat dat prachtige huis volledig in de vlammen. Het is een aangrijpende scène, die in één keer goed moest zijn. Toen het huis afgebrand was, werd vastgesteld dat één van de camera's was vastgelopen. Vanwege één cruciale scène werd het huis opnieuw opgebouwd en opnieuw in brand gestoken. De film *Het offer*, gefilmd met de vaste acteurs van Ingmar Bergman, ademt een beklemmende sfeer. Er zitten sterke dialogen in. Filmisch weet Tarkovsky een spanning op te roepen. Het is uiteindelijk heel erg afhankelijk van je eigen voorkeuren of je door een film gepakt wordt. Ik heb wat reserves. Met een vrouw naar bed gaan om op een magische manier de wereld te redden. Je dierbare huis in rook laten opgaan om een gelofte aan God gestand te doen. Het is voor mij te veel buiten categorie, over the top.

*Once upon a time in Anatolia, Nuri Ceylan, 2011 ******

In breedbeeld zien wij hoe drie auto's de heuvels van Anatolië doorkruisen. Ze zoeken een plaats aan de kant van de weg. Mannen stappen uit. Twee mannen zijn geboeid. Ze vragen indringend aan de geboeide man: 'was het hier?' Geen antwoord.

Gaandeweg wordt duidelijk dat men op zoek is naar het lijk van een man die vermoord is. De verdachten moeten de plek aanwijzen. Maar ze weten het niet meer zo goed. Op het tijdstip van de misdaad waren ze dronken.

Een uur lang wordt dit tafereel herhaald. Een nieuwe plek zoeken. Weer geen duidelijk antwoord. De irritatie neemt toe.

De moedeloosheid ook.

Flauwe grappen worden afgewisseld met serieuze bespiegelingen.

De procureur vertelt het verhaal van een vrouw die haar eigen dood voorspelde. Ze mankeerde niets, maar stierf op de dag die ze voorspeld had. Of was het zelfmoord? Deed ze het om iemand anders te straffen? Had ze medicijnen ingenomen? 'Dokter, welke medicijnen zijn dodelijk bij inname?' 'Oxi.... – het middel moet je innemen bij hartklachten. Als je een overdosis neemt krijg je spontaan een hartaanval'. Je ziet de procureur nadenken. Maar waarom denkt hij zo lang na?

De dialogen die zich ontfouwen zijn geen sluitende analyses.

In deze nacht van zoeken komt de donkere kant van de personages aan het licht, maar veel blijft verborgen.

Een enkele blik lijkt onuitgesproken gedachten te verraden.

Maar ook daar kan je niet zeker van zijn.

Het lijk wordt uiteindelijk gevonden.

De vrouw van het slachtoffer wordt geroepen voor de identificatie.

Als haar gevraagd wordt of dit haar man is, mompelt ze iets terwijl er een traan over haar wang rolt.

In formele taal dicteert de procureur zijn bevindingen.

De vrouw mag de lijkzaal verlaten.

De dokter zegt dat de lijkschouwing te weinig heeft opgeleverd. Er moet een autopsie plaatsvinden.

We zien hoe een man de opdrachten van de dokter uitvoert: 'longen verwijderen!' 'Hart verwijderen!'

Gevraagd wordt wat er met de kleren van het slachtoffer moet gebeuren.

De vrouw krijgt de kleren van haar man mee.

In de laatste scène zien we de dokter uit het raam kijken. De vrouw loopt met de zak met kleren naar beneden langs een voetbalveld. Wat gebeurd is, is bepalend voor de rest van haar leven. Haar zoon van tien loopt achter haar. Er wordt een bal overgeschoten.

Enthousiast schiet de jongen de bal terug in het veld.

Out of Africa*, Sidney Pollack 1985 ****

Karen Blixen (Meryl Streep) komt uit Denemarken. Ze heeft geld. In 1913 komt ze aan in Kenia. Het plan is om daar een koffieplantage te beginnen. Bij aankomst trouwt ze direct met een man van stand, die evenwel meer gecharmeerd blijkt te zijn door jagen dan door haar of heeft hij een geheim? Op een subtiële manier komt de pijn hiervan in beeld. Uiteindelijk loopt de relatie op een eind en krijgt Karen na een voorzichtige aanlooperperiode een nieuwe relatie. Deze man vertoont echter na verloop van tijd hetzelfde gedrag: voortdurend weg. Karen staat er alleen voor met het personeel om de koffieplantage iets te laten opbrengen. Na een aantal gebeurtenissen is ze blut en voelt ze zich gedwongen om terug te gaan naar Denemarken. Twee liefdes die niet stand hebben gehouden, maar anderzijds ook niet omgeslagen zijn in haat en rancune. Dit is een romantische film.

Erop uit trekken met de eerste auto's. Een onbewoonde vlakte met een bonte verscheidenheid aan wild: zebra's, antilopes, giraffen, olifanten.

Prachtige beelden en daarbij serieuze gesprekken...

Een concours hippique met de Engelstalige elite en daarbij nieuwe ontmoetingen.

De eerste trip met een klein vliegtuig. De ervaring van schoonheid, 'zoals God het heeft bedoeld'.

De zwarte werknemers hebben een volledig onderworpen houding en zijn meestal analfabeet. Karen zet zich in voor onderwijs. Na Black Lives Matter zou deze film een golf van kritiek ontvangen vanwege de kolonialistische setting. In 1985 was de film goed voor 7 Oscars.

The Pianist*, Roman Polanski 2002 ****

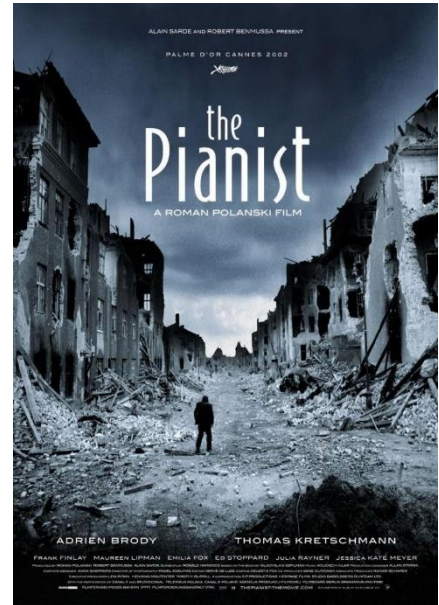
Krakov is een historische stad in het oosten van Polen. We zien vele gebouwen die herinneren aan de grote aanwezigheid van joden in de stad. De gebouwen zijn prachtig gerestaureerd. Alleen zijn er geen joden meer. Iedere tourist die een beetje doordenkt wordt in Krakov geconfronteerd met een gruwel uit de recente geschiedenis.

Roman Polanski was in Krakov ten tijde van de tweede wereldoorlog. Hij had joodse wortels. Zijn moeder werd omgebracht in Auschwitz. Polanski zelf ontstapte door onder te duiken.

Jarenlang had Polanski het idee om een film te maken over de tweede wereldoorlog. Toen in 1999 de autobiografie van Wladyslaw Szpilman, een joodse pianist in Polen, in het Engels verscheen wist Polanski: dit is het verhaal dat ik zocht.

Szpilman was een bekende pianist in Polen. Toen hij in september 1939 in de studio een nocturne van Chopin speelde sloeg er een bom in als onderdeel van de inval van Duitsland in Polen. In november moest de familie Szpilman hun ruime woning verlaten om in te trekken in een appartement in het Getto van Warschau. De ademruimte voor de familie wordt steeds kleiner. Uiteindelijk wordt de familie op transport gezet richting Treblinka. Een vriend van Wladek zorgt ervoor dat hij kan ontsnappen.

In de film zien we Wladek met zijn broers en zusters en zijn ouders, die zich afvragen wat ze nog kunnen meenemen richting het getto. Kleine ruzies. En grondeloos optimisme.

Marcherende soldaten in de straten. Geldproblemen. Bordjes 'voor joden verboden'. De verplichting de jodenster te dragen. Joden die collaboreren in de hoop te ontsnappen. De piano die voor een spotprijs wordt verkocht.

Een inval in het appartement tegenover. Beklemmend gevoel. Een invalide in een rolstoel wordt over het balkon gesmeten. De anderen gaan naar beneden. Ze worden daarna op straat doodgeschoten. Doden die op straat blijven liggen.

Om de stemming erin te houden bevelen de Duitsers de joden vrolijke Kletzmermuziek te maken. 'Onze beulen vroegen: zing voor ons een vrolijke lied uit Sion' (Psalm 137). Umschlagplatz. Wachtende mensen op hun transport. Joden die krankzinnig zijn geworden. 'Waarom deden ze ons dit aan?' 'Hebt u mijn man Ishak Weissman gezien?' Vlak voor het instappen in de trein, wordt Wladek eruit gepikt. 'Wegwezen!' En: 'niet rennen!' Wladek loopt door verlaten straten, met achtergelaten goederen en gestorven mensen.

Een lange periode van onderduiken volgt. Jezelf schuilhouden. Zorgen dat niemand weet dat jij daar zit. Je voelt de druk en tegelijk de verveling. Adrien Brody, die Wladek speelt, deed er veel aan om te voelen wat het betekent om onder te duiken. Hij had geen contact met zijn familie, geen telefoon, geen appartement. 'Ik wilde dat verlies voelen'. Wekenlang werden opnames gemaakt zonder andere acteurs. Na de opstand in 1944 loopt Szpilman door een verlaten ziekenhuis op zoek naar eten. Hij laat iets vallen en wordt ontdekt door een Duitse soldaat. Dit betekent leven of dood. Szpilman speelt op de piano. Hosenfeld, de Duitse soldaat laat hem in leven en geeft hem eten.

Aan het eind van de film is Szpilman vrij en ziet hij Hosenfeld in gevangenschap. Hij kan niet iets doen om hem te redden. Uiteindelijk zal Hosenfeld in 1952 als gevangene van de Sovjets sterven.

The Pianist is van het begin tot het eind een aangrijpende film.

Poetry, Lee Changdong, 2010, *****

In het begin zien we stromend water in een brede rivier. In de stroom komt een voorwerp langzaam dichterbij. Het blijkt een lijk te zijn van een meisje van 14 jaar. De volgende dag staat in de krant dat het meisje door 8 jongens seksueel is misbruikt. De hoofdpersoon Mija is er door aangedaan en spreekt erover in een winkel. Er wordt niet naar haar geluisterd. De klap is nog groter als ze bij de schooldirecteur van haar kleinzoon wordt geroepen. De directeur zegt dat haar kleinzoon een van de daders is. Mija zwijgt in verbijstering. Daarna maakt ze haar kleinzoon, die bij haar inwoont, wakker uit zijn slaap. 'Waarom heb je het gedaan? Waarom heb je het gedaan?' Geen antwoord.

De kleinzoon zegt tijdens de hele film bijna niets. Alleen als hij wil eten. 'Geef me wat eten' beveelt hij. Zijn leven bestaat voor een groot deel uit video games spelen en tv kijken. Hij is onbenaderbaar. Later in de film zet ze een foto van het meisje, dat hij verkracht heeft, op tafel terwijl hij aan het eten is. De kleinzoon reageert niet. Mija gaat op zoek. Ze wil die afschuwelijke gebeurtenis begrijpen. Ze staat op de brug waar het meisje van afgesprongen is.

Ze komt in een Rooms-katholieke gebedsdienst. Ze ziet het ritueel aan en vertrekt zwijgend.

Ze heeft een ontmoeting met de moeder van het slachtoffer, maar het komt niet tot een echt gesprek.

Ondertussen probeert ze een gedicht te schrijven. Mija volgt een cursus poëzie. Maar ze vindt geen inspiratie. Ze probeert aandachtig te kijken: naar een appel...., naar de lucht. Maar de woorden komen niet.

Mia vergeet soms woorden. De dokter zegt dat ze het beginnende stadium van Alzheimer heeft.

Soms loopt ze verdwaasd over een drukke weg.

De ouders van de verkrachters komen samen in beraad. De moeder van het slachtoffer is er bij. Ze willen niet dat er een proces komt. De ouders van de daders hebben besloten dat

er een groot bedrag moet worden gegeven aan de moeder van het slachtoffer. Het is een vrij gevoelloze scène. Het lijkt er erg op dat ze er alleen op uit zijn om om de zaak af te kopen.

Mia is echter arm. Ze kan onmogelijk het geld bijeenbrengen. Ze loopt weg. Een van de ouders zet haar onder zware druk.

Uiteindelijk krijgt Mia het geld wel nadat ze bij een patiënt zijn seksuele behoeften had bevredigd. Door hem te chanteren krijgt ze een groot geldbedrag. Ik vind dit een van de minst geloofwaardige passages van de film. Mia geeft het geld af en loopt direct weg.

Poetry gaat over vreugde, tragiek en menselijk onvermogen. Mija staat vol mededogen in het leven. Haar kleinzoon heeft geen benul van wat in het leven belangrijk is. Hij is een bron van veel verdriet, maar onbenaderbaar. En de oude man die verzorgd moet worden is ver heen. Hij heeft een groot nageslacht, maar hij heeft niet meer de gevoeligheid om de waarde van zijn leven in te zien.

Raoul Taburin a un secret, Pierre Godeau, 2019 *°***

De illustrator Jean-Jacques Sempé is in Frankrijk vooral bekend vanwege de serie stripverhalen onder de titel *Le Petit Nicolas*. Deze film is gebaseerd op een stripverhaal van hem uit 1995 getiteld *Raoul Taburin*.

Raoul Taburin is de fietsenmaker van het dorp, maar niemand weet dat hij zelf niet kan fietsen. Het is een gegeven waar hij zich diep voor schaamt. Uiteindelijk besloot hij als jonge gast zijn geheim op te biechten aan zijn vader. Zijn vader geloofde er niets van. Hij fietste weg en werd door de bliksem getroffen: dood.

Deze ervaring vergrootte uiteraard de schroom bij Raoul om er ooit nog over te praten. In het dorp hebben ze een tegenovergesteld beeld van Raoul. Raoul is een artiest, een stuntman. Dit omdat hij in zijn jonge jaren een dubbele looping met zijn fiets had gemaakt. Die dubbele looping was meer het gevolg van een wanhoopsdaad, dan dat het voortkwam uit een enorme beheersing.

Raoul raakt verliefd op de overbuurvrouw Josyanne. Ze begint de boekhouding te doen in de fietsenwinkel. 'Ik moet je iets vertellen, wat ik nog nooit aan iemand verteld heb', zegt Raoul. Josyanne denkt natuurlijk dat het over zijn verliefdheid gaat. Dan zegt Raoul: 'ik kan niet fietsen'. Josyanne vindt het een flauwe grap en loopt boos weg. Opnieuw slaat de bliksem in, maar Josyanne zelf blijft ongeschonden.

Raoul concludeert: 'ik moet de hoop opgeven dat ik normaal zal leven. Mijn lot is dat ik niet mag spreken over waar ik mij voor schaam'.

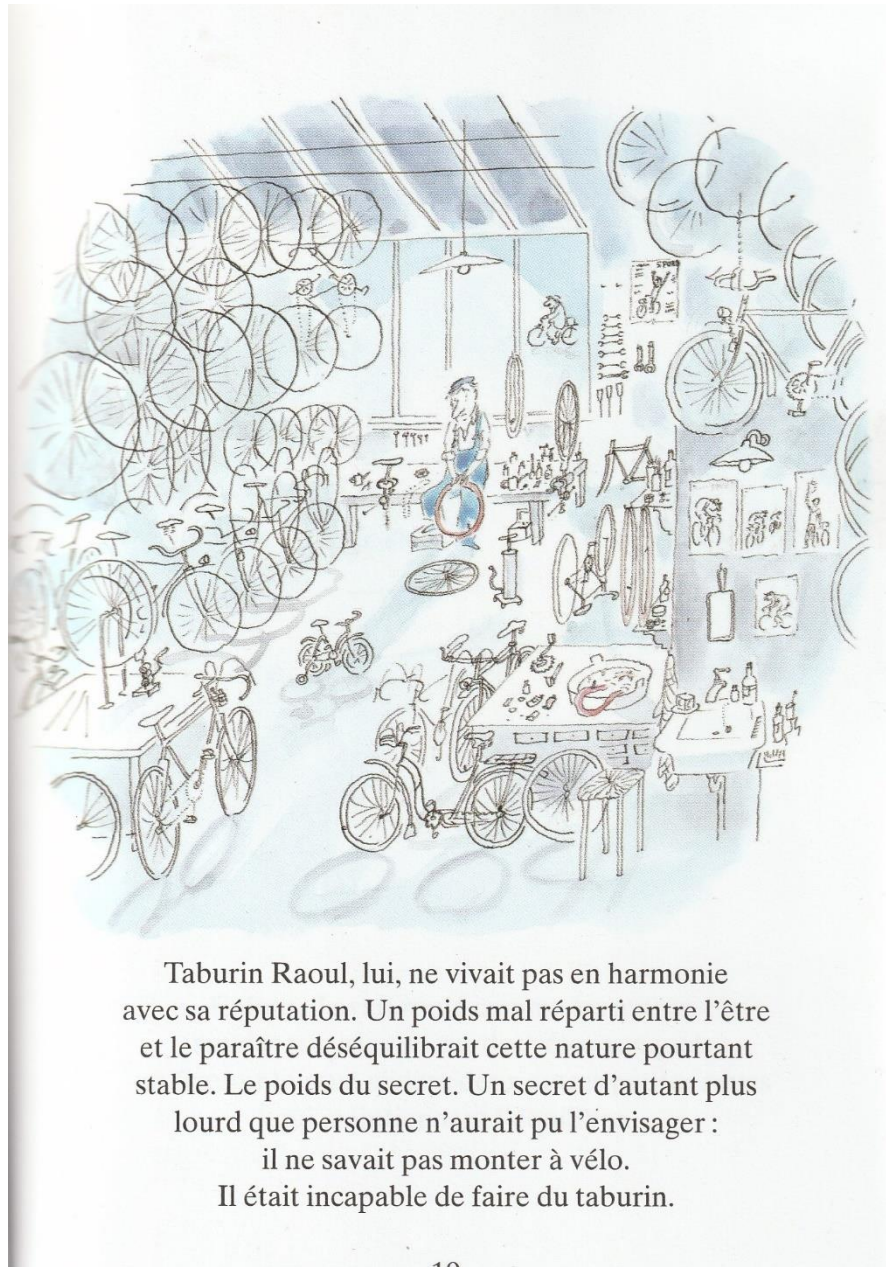
Bij zijn nieuwe liefde Madeleine komt het niet tot een bekentenis. Madeleine en Raoul zijn gelukkig met elkaar. Ze krijgen twee kinderen. Maar het geheim maakt Raoul gek. In de keuken zit hij alleen en begint hij zijn bekentenissen te doen tegenover een stoel! En dan is er de fotograaf Figougne – ook bij hun vriendschap komt het hoge woord er niet uit.

Het motief van deze film is heel simpel, zoals stripverhalen simpel zijn. Niet het verhaal, maar wel de sfeer van het dorp - waarbij iedereen elkaar kent en de producten van de weinige winkels genoemd worden met de familienaam van de zaakvoerder: een stuk ham is een Frognard, naar de naam van de slager en de fietsen heten 'Taburins' – maken deze

film bijzonder. Alles in de film ademt familiale warmte. De papa die zijn zoon leert te fietsen. En de zoon die direct op de grond valt. Liefde en teleurstelling in één scène.

Uiteindelijk komt Raoul toch met zijn verhaal naar buiten.

En zoals het bij een goed stripverhaal past: het loopt goed af!!

afbeelding uit oorspronkelijke strip van Sempé

Reality, Matteo Garrone, 2013, (humor) *****

Eindelijk weer een film waarbij je kunt lachen. Hoofdpersoon is Luciano, een man van eenvoudige komaf, die door zijn grappen wel populair is in de familie en de buurt. Hij is visboer, maar blijkbaar levert dat te weinig inkomsten op. Want hij scharrelt ook wat in een bizarre keukenrobot. Uiterlijkheden zijn belangrijk in *Reality*: glitter, kitsch, dikke lijven en grote neuzen – soms zo extreem, dat alleen dat al de lachlust opwekt.

Het eigenlijke verhaal begint als Luciano auditie doet voor het televisieprogramma *Big Brother*. Als hij uitgenodigd wordt voor een tweede auditie neemt de droom om in één keer beroemd te worden bezit van hem. Luciano begint een beetje paranoïde te worden. Hij begint te geloven dat de programmamakers hem in het geheim bespieden. Omdat je karakter moet hebben in zo'n programma begint hij zich van zijn beste kant te laten zien. Je moet tenslotte in je droom blijven geloven. Luciano wordt steeds vrijgevinger, totdat ook meubels uit het huis verdwijnen. Flinke ruzie met zijn vrouw uiteraard die het niet zo op heeft met de liefdadigheid van haar man. Ik stoot mijn vrouw aan op de bank en zeg: 'kijk

dat hebben wij ook!’ Jammer, het dringt niet tot haar door. Uiteindelijk wordt Luciano niet gekozen voor het programma. Maar nog lange tijd blijft hij in de ban van *Big Brother*. De laatste scènes van de film zijn dat Luciano in het geheim op de set komt van *Big Brother*.

Hoe onwaarschijnlijk dit verhaal ook over komt, het is ontleend aan de ervaring van de zwager van de regisseur, die visboer was en eveneens een obsessie kreeg om deel te nemen aan het programma *Big Brother*, zijn zaak van de hand deed en aan lager wal geraakte. Een gedeelte van de opbrengst van de film is naar dat familielid gegaan. Zo doende kon hij weer een vishandel kon beginnen.

Reality gaat dus over gewone mensen die plezier hebben in hun leven, katholiek zijn en moeite hebben om te overleven. De wereld van de media brengt hen in verleiding. Op de televisie komen dat is ‘de certificatie van hun bestaan’. Opeens ben je iemand. De regisseur wil dat letterlijk te kijk zetten.

Niet helemaal geloofwaardig is dat de film gaat over gewone mensen aan de onderkant van de maatschappelijke ladder. Tegelijkertijd wordt een extravagante bruiloft in beeld gebracht, waarvoor geen superlatieven zijn. Deze scène kan een ode aan Fellini zijn en is zeker betoverend, maar in de wereld van de gewone man is het onbereikbare fictie.

De meest hilarische scène is wat mij betreft dat Luciano in de mis komt om een klant lastig te vallen, die zegt dat ze haar keukenrobot niet heeft ontvangen. We zien haar de gebeden uitspreken, terwijl Luciano en zijn compagnon haar verzekeren dat ze wel de keukenrobot heeft gekregen. Na haar langdurig gestoord te hebben in haar vroomheid, gaat ze mee naar huis. Ze heeft die keukenrobot niet. De mannen zoeken in het huis. Aan het eind excuseren ze zich. Maar dan horen ze een geluid van een apparaat in de keuken... Het is allemaal prachtig gefilmd. De camera gaat voortdurend mee in de interactie.

Puur amusement deze film.

Roma, Alfonso Cuarón, 2018 *****

Cleo en Adela zijn hulpen die van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat het huishouden runnen van Sofia en Antonio. Die hebben vier kinderen. Ze wonen in een groot huis. De moeder van Sofia, Teresa, woont er ook.

We voelen in de film een klasseverschil. Cleo en Adela zijn door en door onderworpen. Ze hebben niets te zeggen. Maar door hun zorg en liefde is er toch een goede band tussen hen en de familie. Ze zijn veel meer dan huishoudelijke hulpen. Ze halen de kinderen uit elkaar als ze ruzie hebben. Ze zorgen dat iedereen op tijd eten krijgt. Ze brengen de kinderen naar school en ze stoppen de kinderen in bed met een verhaaltje. Cleo en Adela praten met elkaar onder de afwas over gewone dingen, en soms ook over hun verliefdheden.

Antonio is kostwinner. Hij is dokter. Iedere dag komt hij met zijn luxe auto op de smalle betegelde binnenplaats, die door de honden bevuild wordt.

Maar er komen scheuren in het leven van Sofia en Antonio en in het leven van Cleo. Cleo is gecharmeerd door Fermin, die bezeten is van krijgskunst. In de bioscoop zegt ze dat ze misschien wel in verwachting is van hem. Hij verdwijnt met een smoesje. Cleo biecht haar zwangerschap op aan haar werkgever Sofia. 'Ga je me nu ontslaan?'. 'Nee natuurlijk niet'.

Ontroerend is het bezoek aan het ziekenhuis samen met oma Teresa om bevestiging te krijgen van de zwangerschap: 'Weet je wie de vader is? Heb je al lang een seksuele relatie gehad'. Cleo zwijgt. 'Wees gerust, dit komt heel vaak voor'.

Bij Sofia slaat bijna tegelijkertijd het onheil toe. Antonio wil maar niet terugkeren van een buitenlandse reis. Sofia weet al langer dat hij een vriendin heeft. Het komt tot een scheiding, maar dat heeft niet tot gevolg dat Cleo en Adela om economische redenen eruit gegoooid worden.

Cleo gaat met Teresa een kinderledikant kopen in een meubelwinkel. Op straat breekt een gevecht uit tussen studenten en de paramilitaire groep Los Halcones. Een grootse en gecompliceerde scène. We zien mensen met stokken geslagen worden, anderen slaan op

de vlucht. Plotseling komen de paramilitairen binnen in de meubelwinkel. Er wordt een man doodgeschoten. Bij Cleo breken van schrik de vliezen. Overhaast moet ze naar het ziekenhuis. Een bloedstollende scène in de kraamkamer: de baby wordt doodgeboren. De klap komt hard aan.

Om de gedachten te verzetten gaat Sofia met de kinderen een weekend naar het strand. Hoewel Cleo gedeprimeerd is, staan de kinderen erop dat ze mee gaat.

Cleo redt twee van de kinderen ternauwernood uit de golven.
 Aan het einde van de film zien we als eerste naam staan: voor Libo.
 Cuarón wil met de film een hommage brengen aan het kindermisje uit zijn jeugd.

Roma is met enorm veel toewijding en precisie gemaakt.

In het voorbereidend onderzoek werd het kindermisje van Cuarón heel uitgebreid ondervraagd over wat zij nog wist: haar gevoelens en haar routines.

In het begin had Alfonso Cuarón geen script. Toen men het huis ging inrichten zoals het was in 1970 kwamen veel herinneringen boven. De volgorde was dus: eerst de entourage, daarna het verhaal.

De acteurs werd opgedragen ook zelf herinneringen op te schrijven uit hun jeugd. Ze mochten belevenissen toevoegen aan het scenario. Bij de repetities werd niet steeds hetzelfde herhaald, maar werd juist gezocht naar variaties, nieuwe ingevingen.

De grootste kracht van de film is het zwart-wit breedbeeld dat op een krachtige manier het grote geheel laat zien, gecombineerd met zorgvuldig uitgekozen close ups.

Ten slotte moeten we de ongelooflijke acteerprestatie van Yalitza Aparicio (Cleo) noemen. Voor de grap gaf ze als commentaar: 'acteren heb ik nooit in mijn leven gedaan, behalve dan vroeger tegenover leerkrachten en mijn ouders als ik loog'.

Rosetta, Luc en Jean-Pierre Dardenne, 1999 *****

Druk bewegen haar handen rond een doorzichtige glazen fles. Rond de fles is ijzerdraad. Ze doet een blik open. Daarin zitten een paar wormen, die ze vlak daarvoor gevangen heeft. Ze doet de wormen aan de punt van het ijzerdraad en gooit het geheel in het water. Misschien zit er morgen een vis aan.

Rosetta is 15 jaar. Ze woont in een woonwagen. Haar moeder is aan de drank. En ook aan de mannen.

Rosetta heeft een korte tijd in een fabriek gewerkt, maar mag niet blijven. Haar proefperiode is voorbij. Maar ze wil niet weg. Ze verzet zich totdat de politie ingrijpt. Ze komt bij een wafelkraam. 'Hebt u werk?'

Ze verkoopt wat kleren. 'Hebben jullie misschien een verkoopster nodig?'

Ze komt bij het arbeidsbureau. Daar wordt haar gezegd dat ze geen officieel werk kan krijgen.

Luc en Jean-Pierre Dardenne willen met deze film armoede en troosteloosheid in beeld brengen.

Rosetta klopt aan bij een jongen. Samen eten ze wentelteefjes. In de smoezelige ruimte laat de jongen zien dat zijn caravan zelfs een douche heeft. Even dansen ze samen, maar dan krijgt Rosetta weer hevige pijn in haar buik en is ze weg. Ze is half buiten adem. Weinig woorden in deze film. Rosetta is een halve jongen, die haastig loopt en schopt en slaat. Dagelijks terugkerende handelingen. De laarzen die vervangen worden door nette schoenen. Een wafel eten. Water tappen voor haar bidon. Tochtgaten van de caravan dichtstoppen met papier. Pijn aan haar maag.

Een verhaal is er nauwelijks. We zien alleen handelingen geregistreerd door een camera op de schouder. Opnames van achteren. en voortdurend het zware ademen op de achtergrond.

Rosetta vindt een baantje bij een man die meerdere wafelkraampjes uitbaat. Sjouwen met zware balen meel.

Ze komt weer terug bij die vriend. Hij werkt in een wafelkraam bij dezelfde baas. Of er een plekje is om te slapen. De jongen maakt een bed op.

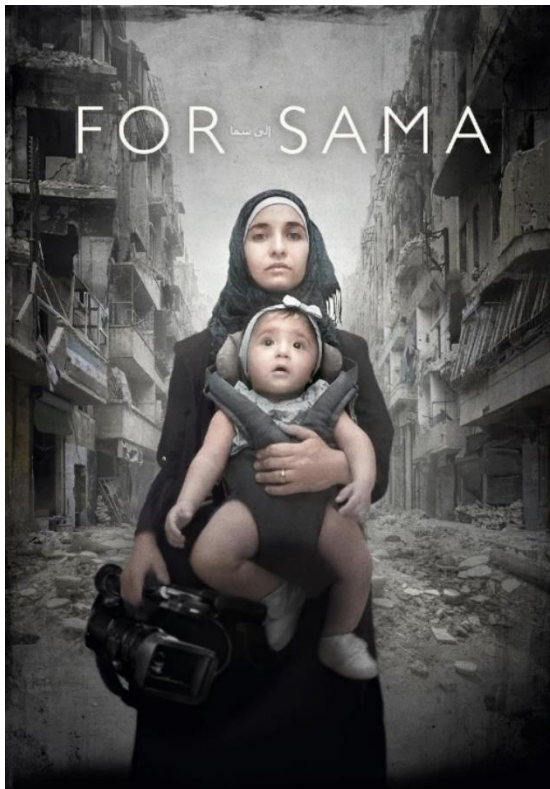
Voordat ze in slaap valt zegt Rosetta: 'Ik heb werk gevonden. Ik heb een vriend. Ik heb een normaal leven. Ik zal niet instorten'.

Al snel is Rosetta haar baantje kwijt. Op een gemene manier pakt ze de baan af van haar vriend. Maar een tijdje later neemt ze zelf ontslag.

Terug naar af.

Stilistisch is dit een bijzondere film. We zien alleen handelingen. En je voelt de druk bij Rosetta om te overleven. Een indringend beeld van mensen die in de marge van de maatschappij overeind proberen te blijven.

*For Sama, Waad-Al Kateab, 2019 (docu) ******

In deze [documentaire](#) doet Waad verslag van haar belevenissen in Aleppo. Eerst de Arabische lente: vrijheid. Toen de rebellen die Aleppo veroveren op het bewind van Assad. Daarna de overname door IS. Vervolgens de genadeloze bombardementen met ondersteuning van Rusland waardoor de stad volledig in puin werd gelegd. Waad kwam in Aleppo als student economie. Later gaat ze met haar camera alle gebeurtenissen vastleggen. Hamza is dokter. Toen de druk steeds groter werd richtte hij zelf met een aantal vrienden een ziekenhuis op. Op het laatst was dit het enige ziekenhuis dat er nog was in Aleppo. Waad en Hamza waren vastberaden om niet te vluchten maar de bewoners te blijven steunen. Midden in het geweld worden ze verliefd en trouwen ze kort daarna. Hun kind Sama komt op de wereld met op de

achtergrond het geluid van bommen en beschietingen.

Mijn ouders zeiden dat ik voorzichtig moest zijn. Ze zeiden dat ik koppig was en roekeloos. Ik begreep niet wat ze bedoelden. Nu jij er bent Sama begrijp ik het.

*Sama, je bent het mooiste in ons leven.
Maar wat voor leven hebben we jou gegeven?
Je hebt hier niet voor gekozen.
Kun je me ooit vergeven?*

*Sama deze film hebben we voor jou gemaakt,
Ik wil dat je begrijpt waarom je vader en ik hiervoor gekozen hebben.*

Waar we voor strijden.

In de film zien we vele gruwelijke oorlogstaferelen.

In januari 2013 worden er lijken gevonden in de rivier. Velen hebben sporen van marteling. Iedereen is met handen en voeten vastgebonden. De meesten zijn met een kogel door het hoofd doodgeschoten. We zien de lijken liggen. En wanhopige familieleden eromheen.

Het regiem van Assad kent geen morele beperkingen als het gaat om het behouden van de macht.

We zien hoe in het ziekenhuis van Hamza een hechte sfeer van kameraadschap ontstaat.

Als er gebombardeerd wordt, moet iedereen snel naar beneden.

Natuurlijk is er angst en bezorgheid.

Maar heel vaak is er ook reden om opgelucht te zijn en plezier te maken.

Gruwelijke beelden. Een jongen van 12 is er bij als zijn jongere broer naar de dokters wordt gebracht. 'Het is onze broer. Het is onze broer'. Het kind wordt door de artsen opgegeven en ingepakt.

Een moeder die haar gestorven zoon in haar armen draagt. 'Neem hem niet van me af! Dat vergeef ik je niet!'

Een jongen die uitkijkt over de balustrade. Hij mist de vrienden die uit Aleppo zijn gevlucht en begint plotseling te huilen.

Waad en Hamza krijgen een huis met een tuin.

Vreugde.

Een scène later zegt Waad tegen de camera: 'Hamza, ik ben in verwachting!'

Na een bombardement slaat de vertwijfeling toe.

Ik wil niet dood. Ik wil leven. Ik wil een kind krijgen. Alsjeblieft God laat mij leven.

Als Sama geboren is.

Toen ik je zag, dacht ik aan wat we doorgemaakt hadden, de mensen die we verloren hadden. Maar jij gaf me hoop op een nieuw begin.

In één beeld: Hamza die op de eerste hulp post aan het spelen is met Sama. Dan glijdt de camera naar beneden. we zien hoe op dat moment een klein kind afgelegd wordt. Ziekenhuizen werden in Aleppo doelbewust gebombardeerd. Op een gegeven ogenblik is het raak voor het ziekenhuis van Hamza. 54 mensen komen om, onder hen de dokter die hielp bij de geboorte van Sama.

Een nieuwe locatie voor het ziekenhuis wordt gevonden, maar de voorraden raken op. Het wordt moeilijker om aan eten te geraken. Kinderen komen met een lege maag op school. Gruwelijke beelden van mensen die binnengebracht worden na een bombardement. Bebloede lichamen worden over de grond gesleept. Lijken liggen in een aparte kamer. Een meisje roept: 'ik wil mijn papa'.

Het leger van Assad rukt steeds verder op.

Aleppo is inmiddels volledig verwoest.

Een telefoontje van de VN: 'de Russen bieden een vrije aftocht aan'.

Maar zijn de Russen wel te vertrouwen?

Misschien hebben ze wel een lijst met namen van mensen die niet mogen vertrekken...

Hamza tegenover een journalist: 'we hebben in dit ziekenhuis in twintig dagen 890 operaties uitgevoerd en we hebben meer dan 6000 gewonden opgevangen. Maar het gaat niet om het ziekenhuis. Het gaat om de mensen.' Zijn gezicht verstart. Een traan glijdt over zijn wang.

*Secret Sunshine, Lee Chang-Dong, 2007, ******

Een alleenstaande moeder vestigt zich met haar zoon Jun in Miryang. Het is de plaats waar haar man vandaan komt, maar hij is omgekomen in een ongeluk. Lee Shin-ae is pianolerares. Ze moet vanuit het niets proberen een praktijk op te zetten. Gelukkig schieten een aantal inwoners haar te hulp. De automonteur, Kim Jong-chan, die haar auto repareerde, zorgt dat ze een woning vindt, waar ze eveneens pianoles kan geven.

Jun past zich snel aan in de klas waarin hij zit.

Kim heeft duidelijk een oogje op Shin-ae. Zij laat blijken dat ze daar niet van gediend is. De overbuurvrouw heeft een apotheek. Ze neemt haar een keer apart terwijl Jun aan de andere kant van de drukke weg blijft. Ze zegt: 'ik heb gehoord wat u is overkomen, waarom u in onze stad bent gekomen. Ik heb iets kostbaars. Het gaat over het Woord van God. Neemt u het mee naar huis'. Shin-ae: 'ik geloof niet in die dingen...'

Shin-ae is een eigenzinnige dame. Ze heeft gebroken met haar ouders en ze let onvoldoende op haar zoon van 6 jaar.

Een avondje feesten met vriendinnen wordt haar fataal. Ze heeft haar zoon van 6 thuis achter gelaten. Als ze laat thuis komt is hij er niet. Ze krijgt een onheilspellend telefoontje. De volgende dag neemt ze al haar geld op in cash. Ze deponeert het op een plek die telefonisch is afgesproken. Zonder resultaat. Later wordt het lichaam van Jun gevonden door de politie.

Heftige emoties.

Haar schoonmoeder verwijt haar dat alles waar mee zij verbonden is dood gaat.

De vrouw van de apotheek zegt: 'Alleen de liefde van God kan u genezen. Hier hebt u een uitnodiging voor een gebedsdienst voor dolende zielen'.

We zien Shin-ae vol wantrouwen in de banken van de evangelische kerk zitten. Vurige gelovigen en eenvoudige liederen begeleid door keyboard, basgitaar en drum.

Hartverscheurend roepen van Shin-ae en een hand die zegenend op haar hoofd komt.

Een plotselinge bekering.

Later vertelt Shin-ae stralend aan haar medegelovigen: 'ik wist nooit wat "wedergeboorte" betekende, maar nu weet ik het. De pijn in mijn hart is weg. Ik heb vrede gevonden. Alles wat gebeurt, gebeurt omdat God het zo wil'.

Op haar verjaardag vertelt zij dat ze besloten heeft de gevangenis te bezoeken, waar de moordenaar van haar zoon zit: 'Hij heeft mij vreselijk pijn gedaan, maar God gebiedt ons onze vijanden lief te hebben en te vergeven. Ik wil hem vertellen van Gods liefde'.

In de gevangenis zit Shin-ae tegenover de moordenaar van haar zoon. Ze vertelt over de verandering in haar leven. De gevangene antwoordt: 'ik ben u eeuwig dankbaar. Het is mooi u te horen spreken over onze Vader. God heeft zich in de gevangenis aan mij geopenbaard. Hij schonk mij vergiffenis ook al heb ik de grootste zonde begaan. Ik heb vrede gevonden in mijn leven'.

Er breekt iets bij Shin-ae.

Als ze bij de auto is valt ze flauw. Ze wordt daarna opgenomen in het ziekenhuis.

Ze voelt geen connectie meer met de kerk.

Ze stuurt gelovigen weg uit haar huis.

Ze verstoort bijeenkomsten en heeft nachtmerries en flashbacks.

Plotseling begint ze mannen te verleiden - wat niet lukt.

Ze loopt roekeloos over drukke wegen.

Ze gooit een steen door een ruit.

Ze verwondt zichzelf.

De laatste scène is een hoekje met rommel op het terras.

'Nooit kan het geloof te veel verwachten' zegt een lied.

In deze film zien we hoe diepgelovige christenen uiteindelijk geen vat meer hebben op een vrouw uit hun gemeenschap.

Secrets and Lies, Mike Leigh, 1996 *****

Het produceren van films is een buitengewoon kostelijke onderneming. De beschikbaarheid van geld is doorslaggevend voor de productie van films. Voor de regisseur van deze film, Mike Leigh, is het extra moeilijk om fondsen te krijgen, omdat hij in het begin geen script kan voorleggen. Het script komt er pas als de acteurs al improviserend een bepaald idee uitwerken.

Voor de financiering kan deze procedure een handicap zijn, de werkwijze werpt wel veel vruchten af. Alles wat opgenomen wordt is bij de acteurs doorleefd. Een adembenemende scène van 10 minuten in one shot – welke cineast doet dit Leigh na?

Secrets and lies heeft een boeiend thema: een jonge dame die op zoek gaat naar haar biologische moeder. En een vrouw van middelbare leeftijd, die haar verleden totaal niet heeft verwerkt en in haar ontwikkeling stil is komen te staan.

Cynthia Purley woont met haar buitenechtelijke kind Roxanne in een verwaarloosde huurwoning. Ze werkt in een fabriek. Cynthia's jongere broer Maurice heeft een goed bestaan als fotograaf. Hij is getrouwd met Monica. Ze hebben geen kinderen.

Cynthia heeft haar leven weinig op orde. Als Maurice haar bezoekt komt hij in een rommelkamer. 'Waarom ruim je dit niet op? Wat wil je ermee?' Cynthia barst in tranen uit: 'waarom zie je niet meer naar me om? Je bent het enige dat ik heb'.

Met dochter Roxanne botert het niet zo goed. Roxanne heeft een vriend, nummer zoveel. Roxanne verwijdt zwerfvuil en veegt de straten aan. Haar vriend is bouwvakker.

Volledig ongeremd maakt Cynthia toespelingen op hun seksuele leven. 'Je gebruikt de pil toch wel?' Roxanne maakt zich boos uit de voeten.

Vervolgens wordt Cynthia opgebeld. De bliksum slaat bij haar in. Het is haar buitenechtelijke dochter, waarvan Roxanne niet eens het bestaan weet. Compleet overstuur legt ze de hoorn op de haak.

Zitten op de trap. Veel om over na te denken. Even later wordt ze weer gebeld. Haar dochter Hortense zou haar graag een keer ontmoeten.

Hortense blijkt zwart te zijn. Cynthia heeft haar als baby gekregen toen ze 15 jaar oud was. Zonder haar zelfs gezien te hebben heeft ze haar afgestaan ter adoptie. Het was te confronterend. Als ze Hortense ziet zegt ze: 'dit kan niet. Ik ben nooit met een zwarte geweest'. Er volgt een scène van 10 minuten aan één stuk in een café, waarin alleen Hortense en Cynthia aanwezig zijn. Hortense toont haar de handtekening die op de officiële papieren staat. Een tweede keer slaat de bliksum in: 'Jezus Christus! Ik heb altijd

gedacht dat je 6 weken te vroeg was geboren. Maar dan moet het van...' 'Ik voel me zo beschaamd....'

Hortense is hoog opgeleid. Soms kijkt ze met haar ogen naar boven als Cynthia weer een emotionele uitbarsting heeft. Hortense heeft zelf ook veel meegemaakt. Haar adoptieouders zijn overleden. Maar ze heeft controle over haar gevoelens. Cynthia is arm en in de omgang onbesuisd en onverstandig. Maar ondanks haar domheid: ze heeft wel liefde. Ze worstelt wel. Na de volgende afspraken ontstaat er een hartelijke relatie tussen Cynthia en Hortense.

Op een barbecue ter gelegenheid van de verjaardag van Roxanne maakt Hortense kennis met de familie, zogenaamd als collega van Cynthia. Hortense gaat even naar het toilet om te ontsnappen aan de spanning. Op dat moment onthult Cynthia de waarheid: Hortense is haar dochter. Het is alsof er een bom ontploft in het gezelschap.

In de bloedstollende scène die volgt komt alles op tafel, ook de moeizame relatie tussen Cynthia en Monica, haar schoonzus. Op alle fronten moet Maurice branden blussen. Op een gegeven ogenblik spreekt hij iedereen emotioneel toe: 'we lopen allemaal schade op in ons leven. Waarom kunnen we niet gewoon praten over de pijn die we van binnen voelen. Waarom verhullen wij onszelf in geheimen en leugens?'

Shine, Scott Hicks, 1996 **°**

Deze film is gebaseerd op het waar gebeurde verhaal over de pianist David Helfgott, een Australische concertpianist (1947), die successen had en daarna instortte en in de psychiatrie belandde.

In de film is zijn vader een dominante man. Als papa thuis een grammofoonplaat opzet, moeten de kinderen stil zijn.

David krijgt pianoles van zijn vader.

De lat wordt hoog gelegd.

Mentaal wordt David gedrild.

Zijn vader herhaalt tot vervelens toe zijn levenslessen. Hij vraagt David te herhalen wat hij hem voorzegt. 'Zeg: ik ben heel bevoorrecht'. 'Het leven is wreed, maar je moet overleven. Zeg: "je moet overleven"'. Tegelijk zegt hij: 'er is niemand die zoveel houdt van jou als ik'.

In de film heeft de houding van zijn vader een funeste uitwerking. Hoe kun je onder zo'n grote druk je nog gewoon ontwikkelen? Toch is het een interessant thema: ouders die willen dat hun kinderen de kansen benutten die zij zelf nooit gekregen hebben. Gedreven zijn door liefde en niet door hebben dat je iemand destructief aan het domineren bent. Het talent van David wordt ontdekt bij een uitvoering van de plaatselijke muziekschool. In die context worden plannen ontwikkeld om David nog meer kansen te geven.

David ontvlucht de druk van zijn vader. Hij raakt bevriend met de schrijfster Katharin Prichard, die hem aanmoedigt en ondersteunt.

Het aanbod van een studiebeurs om in Londen te gaan studeren biedt David een ultieme kans. Zijn vader verzet zich hevig. Hij mishandelt zijn zoon en hij dreigt: 'als je vertrekt, dan ben je niet langer mijn zoon'. David gaat toch. Zijn vader verbrandt alle krantenartikelen die hij van zijn zoon heeft verzameld.

In Londen oogst David succes met de uitvoering van het derde pianoconcert van Rachmaninoff. Daarna stort hij in. Het gedrag van David wordt steeds onsaamenhangender. Hij wordt een zonderling, waar mensen afstand van nemen, maar vaak sympathie voor hebben.

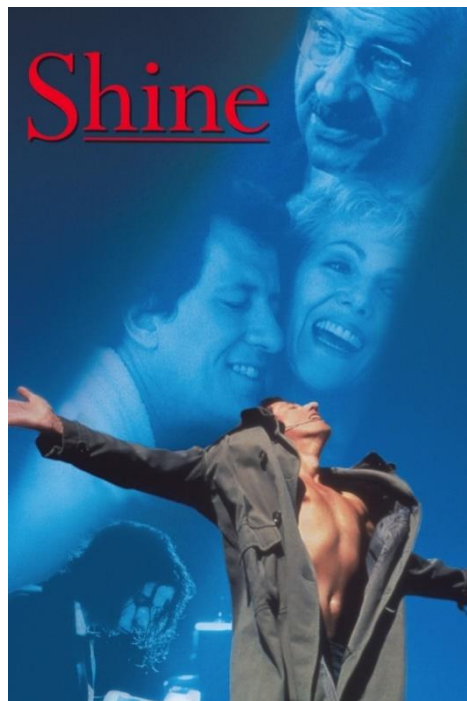

De kritiek op de film is dat twee aspecten van het verhaal van de echte David Helfgott niet overeenkomen met de film.

Zijn vader was volgens een aantal familieleden niet zo dominant en veeleisend als in de film. Hij was alleen bezorgd dat David te jong was om naar het buitenland te vertrekken. Het tweede punt is dat Helfgott niet zo beroemd was als de film laat uitschijnen.

Eigenlijk doet deze kritiek er niet veel toe.

De film biedt een geloofwaardig verhaal, karakters worden kleurrijk in de verf gezet en niet in de laatste plaats: er is die prachtige muziek, die je meevoert en ontroert.

Son of Saul, Laszlo Nemes 2015 ****°

Genocide is grootst denkbare misdaad die een regering kan begaan. De uitroeiing van de joden door Nazi-Duitsland is mogelijk de grootste georganiseerde genocide in de geschiedenis van de mensheid. Het middelpunt van deze georganiseerde misdaden waren de vernietigingskampen. In treinwagons werden de slachtoffers aangevoerd. Nadat de deur van de zogenaamde doucheruimte vergrendeld was, werden de joden vergast. De lijken werden gebracht naar het crematorium. Dit gebeurde door een Sonderkommando, een eenheid die bestond uit gevangenen die het vuile werk moesten opknappen: de lijken verslepen en alles schoonmaken zodat de volgende groep naar binnen kon om een noodlottig einde te ondergaan.

Tussen 1945 en 1980 zijn in Auschwitz 8 documenten gevonden die leden van het Sonderkommando achter hadden gelaten in de hoop dat hun getuigenis later ontdekt zou worden. Deze 'Rollen van Auschwitz' vormden de inspiratiebron bij het maken van het script van 'Son of Saul'.

In de film zien we hoe Saul als lid van het Sonderkommando een nieuwe lichting Joden naar de gaskamers leidt. In een afgesloten ruimte krijgen ze de opdracht om zich uit te kleden. Vervolgens worden ze de andere ruimte binnengedreven om te worden vergast. We zien Saul onbewogen staan aan de deur terwijl op de achtergrond de wanhoopskreten klinken als het giftige gas zich over de ruimte verspreidt.

Op een gegeven ogenblik is er een jongen van ongeveer 10 jaar die uit de gaskamers wordt gehaald en nog tekens van leven geeft. Wanhopig begint Saul identiteitskaarten te onderzoeken. Hij wil weten hoe dit kind heet. Hij wil zeker weten dat het zijn kind is. Er volgt een passage, waarin Saul een slot vervangt. Iemand neemt stiekem een paar foto's van lijken die buiten versleept worden. Saul verstopt het toestel direct.

Daarna kan Saul het kind niet meer terug vinden. Na lang zoeken brengt de dokter hem bij het kind. Saul gelooft nu echt dat het kind zijn eigen kind is. Om die reden wil hij het kind ritueel begraven met een door een rabbijn uitgesproken Kaddisj. Hij weet van een rabbijn die buiten het kamp bij de rivier werkt. Daar wordt de as van de crematoria naar toe gebracht. De rabbijn wil niet met zijn geloof naar buiten komen, omdat hij dan direct gedood kan worden. Er volgt een onduidelijke passage, waarin de rabbijn in het water springt. Saul haalt hem terug uit het water. Uiteindelijk wordt de rabbijn geëxecuteerd. Terwijl Saul zo druk bezig is om het kind een verzorgde begrafenis te geven, is het Sonderkommando bezig met een plan om te ontsnappen. Saul wordt ingeschakeld om explosieven te halen bij Canada, de vrouwenafdeling waar kostbaarheden bewaard worden.

Er volgt een scène, waarin de gevangenen dood of levend in een kuil met een groot vuur worden gegoooid. Saul komt er zelf ook bijna in.

Op de dag van de ontsnapping neemt Saul het lijk van de jongen mee. Hij komt buiten het kamp en zwemt met de jongen naar de overkant van de rivier. Maar hij verliest het lijk.

Het einde van de film is dat de ontsnapt in een loods terecht komen. Er verschijnt een jongen bij de opening. Hij kijkt naar binnen. Saul ziet de jongen. Langzaam verschijnt een glimlach op zijn gezicht. Nu kan hij sterven.

Eerlijk gezegd komt het verhaal mij gekunsteld over.

Heel vaak is uit de beelden niet op te maken wat er precies gebeurt. Na het binnenbrengen van de jongen die nog blijkt te leven volgt de scène dat in de verkleedruimte alle papieren van de vergaste joden worden bekeken. Hoe moet je als kijker begrijpen dat Saul denkt dat het kind zijn zoon is en dat hij op zoek is naar zijn papieren?

In de DVD van Cinéart is een aparte documentatie, waarin de regisseur een toelichting geeft bij de hele film. Bij een bepaalde scène zegt hij: 'hier weet Saul zeker dat de gevonden jongen zijn zoon is'. Het is voor de kijker onmogelijk om dit op te maken uit de beelden die hij ziet.

Veel sterker in de film is dat je als kijker meegezogen wordt in een gruwelijke wereld, waarvan je maar de helft doorziet. Heel bewust houdt de regisseur het perspectief beperkt. Niemand in die kampen kende het hele verhaal. Dus hoeft de kijker ook niet het hele verhaal te kennen. Opgestapelde lijken zien we alleen fragmentarisch of op de achtergrond terwijl de camera een andere kant uitgaat. Bevelen, geweldpleging, klagend roepen, schoten – het wordt niet uitvergroot, zoals in andere films.

Er is in de grond van de zaak maar één personage in de film: Saul. De schoudercamera volgt al zijn bewegingen. In een groot deel van de film is zijn obsessie om een rabbi te vinden die de Kaddisj kan uitspreken over de jongen die hij als zijn zoon ziet. Bijna alle scènes zijn vanuit het perspectief van Saul. We zien geen panorama van de locatie, alleen wat gekoppeld kan worden aan de blik van Saul op dat moment. In de latere film *Sunset* vinden we exact dezelfde benadering: de focus op één persoon, die tot op haar nek gevolgd wordt door de camera in haar idee fixe om haar broer te vinden.

Son of Saul is qua sfeer een film, die indruk maakt. Het verhaal zelf wordt uit de beelden niet duidelijk.

*Spring, Summer, Fall, Winter..., Kim Ki-duk, 2003 *****

Weinig woorden in deze film en maar één locatie.

Met die benadering wil Kim Ki-duk doordringen tot de essentie van het leven.

Een boeddhistische monnik heeft een jonge leerling van ongeveer 5 jaar. De jongen leert de rituelen en vermaakt zich met kleine dingen.

Op een gegeven ogenblik wikkelt hij een touw om een vis, die hij gevangen heeft. Aan het eind bevestigt hij een steen. De vis komt niet ver meer. De jongen grijnst.

Hij doet hetzelfde met een kikker en een slang.

De meester heeft het gezien.

's Nachts bevestigt hij een steen op de rug van de jongen.

's Ochtends wordt de jongen wakker met een steen op zijn rug. Hij heeft er last van.

15 jaar later is de jongen nog steeds bij zijn meester.

Er wordt een jonge dame naar de kleine tempel gebracht door haar moeder. Het meisje komt voor genezing. De moeder laat het meisje achter.

De jongen wordt verliefd. Eerst wijst het meisje hem af. Later komt het tot een vereniging. Samen liggen ze in de roeiboot. De oude monnik laat de boot langzaam vol lopen. Het meisje moet van hem weg. Begeerte leidt tot bezitsdrang.

De jongen sterft van verdriet en vertrekt.

Een aantal jaren later ziet de oude monnik zijn leerling in de krant. Hij heeft het meisje vermoord.

De leerling komt terug bij de monnik.

Hij is heel driftig.

De monnik schrijft een tekst op de houten vloer.

Als therapie moet de jongen de tekst uitkerven met het mes, waarmee hij de vrouw vermoord heeft.

Twee mannen komen op het eiland.

Politie.

De jongen wordt gearresteerd.

Jaren later komt de jongen terug.

Na een zelfmoordpoging krijgt hij slaag van zijn meester.

De jongen vertrekt.

zelfmoordpoging

De monnik is nu alleen.

Hij steekt zichzelf in brand op de boot.

In de winter bezoekt de jongen de tempel. Hij ziet dat de meester er niet meer is.
Hij blijft.

Geketend aan een steen klimt hij een berg op. Deze gang is een loutering. Het verleden kan hij achter zich laten.

Een vrouw komt langs met een bedekt gezicht. Ze weent en laat haar kind van een jaar achter. Als ze over het ijs loopt naar de wal valt ze in een wak en verdrinkt.

Als de jongen een paar jaar ouder is, speelt hij met een schildpad.

Hij heeft dezelfde grijns op zijn gezicht als zijn leermeester toen hij klein was.

Het is lente.

Alles kan opnieuw beginnen....

De beelden van deze film zijn van een indrukwekkende schoonheid.

Ik begon af te haken bij de slaag die de jongen krijgt na zijn zelfmoordpoging.

De zelfmoord van de oude monnik vond ik weezinwekkend.

Wat mij betreft is er te veel extreem in deze film. Een moord, een zelfmoord en een dodelijk ongeluk.

Stalker, Andrei Tarkovsky, 1979 *°***

‘Lieve schat, de wereld is oersaai: telepathie, spoken, vliegende schotels – het bestaat niet. We worden bestuurd door ijzeren wetten en dat maakt het zo ondraaglijk saai. En die wetten veranderen niet. Dat kunnen ze niet’.

‘En de Bermuda driehoek?’

‘Die bestaat niet. Gelijkzijdige driehoeken bestaan. Drie gelijke zijden. Voelt u welke verveling daarin besloten ligt? De middeleeuwen waren interessant. In elk huis woonde een huisgeest en in elke kerk: God’

‘De zoektocht naar de waarheid: ze verbergt zich. Ik graaf om hem boven te krijgen, maar in plaats daarvan vind ik een hoop... pardon, ik kan maar beter niets zeggen.’

‘Ik denk zelden, dat is niet goed voor me’

Dat is de schrijver.

De ander is een professor in de fysica.

De derde is Stalker. Zijn vrouw verwijt hem wanhopig: ‘ga je me weer alleen met je zoon achterlaten?’ Ondanks dat gaat hij weg. Een groep rondleiden in de Zone. De Zone is Stalker zijn obsessie.

Niemand weet hoe het is in de Zone.

Het is verboden er te komen.

Als mensen het toch proberen lopen ze het risico om niet terug te keren.

Stalker gaat naar de Zone ondanks het gevaar.

In een grijs bijna vierkant beeld ontdekken we hoe de mannen een gat vinden in de bewaking.

Ze komen aan op een stille plek.

Kleur.

Stalen balken.

Een elektriciteitspaal, die niet meer recht staat.

Een verroeste pantserwagen.

Een tank.

Stilte

‘Het is nergens zo stil in de wereld als hier. Maar de Zone is een ingewikkeld systeem van valstrikken. De bloemen bloeien, maar geuren niet. Als mensen verschijnen komt alles in beweging. Oude valstrikken verdwijnen. Nieuwe verschijnen. Zonder mij zijn jullie geen uur veilig’

Op de achtergrond horen we een gehuil van honden.

Elk van de drie mannen is op zijn hoede.

Eén misstap. Eén verkeerde interpretatie en het is gebeurd met je.

Beelden trekken aan de kijker voorbij.

Maar meer nog is er die dreigende stilte.

Wat gaat er gebeuren?

Onvermijdelijk krijgen de drie mannen hun geschillen.

‘Een mens schrijft omdat hij lijdt en vol twijfel is. hij moet zichzelf en zijn omgeving bewijzen dat hij iets waard is.

We bestaan om..’

De professor: ‘wilt u uw complexen voor u houden. Ik heb vannacht slecht geslapen’

De schrijver: ‘u denkt in technologie: tandwielen, kettingen. Om minder te werken en meer te eten. Kunst daarentegen is onbaatzuchtig. Wij schrijvers verdiepen ons in de grote illusies, de beelden van absolute waarheid.’

De professor: ‘Uw woorden zijn alleen geschikt om toiletdeuren mee te bekladden.’

De mannen naderen de Kamer, waar onze diepste wensen werkelijkheid worden.

De professor heeft een ‘zielemeter’ bij zich.

Of is het iets anders? Is het een bom?

De mannen beginnen te vechten om het stuk metaal dat de professor in zijn handen heeft.

Na het gevecht daalt de rust neer.

Achteloos gooit de professor de onderdelen van het instrument in het water.

Er volgt een aanval van de schrijver op Stalker: 'ik kijk door je heen; je geeft niets om de mensen. Je verdient je geld aan ons. Maar het belangrijkste is: jij bent hier God en koning; dat geeft je voldoening, maar je bent niets waard'.

Met de wanhoop in zijn ogen verdedigt Stalker zich: 'U heeft gelijk. Ik ben een nietsnut. Ik heb niets voor deze wereld betekend en ik kan niets betekenen. Ik schiet tegenover mijn vrouw tekort. Ik heb geen vrienden. Maar pak niet van mij af wat mij dierbaar is. De Zone is alles voor mij! Ik breng hier mensen die, zoals ik, niets meer te hopen hebben. Maar deze nietsnut hier kan hen helpen.'

Het begint te regenen

Daarna is er het mysterieuze geluid en de trilling van een trein.

We zijn terug in het café van waaruit de drie waren vertrokken.

De meegenomen zwarte Aneubis drinkt melk.

Daarvoor legt Stalker zijn hoofd neer:

'als jullie eens wisten hoe moe ik ben. Alleen God weet het'

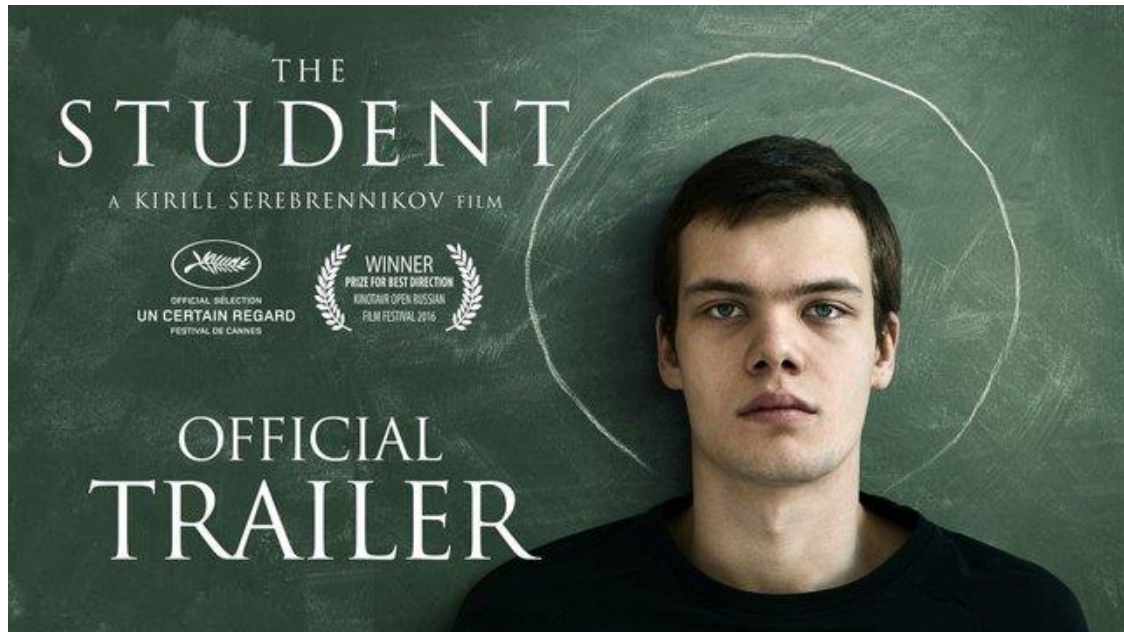
En dan tegen zijn vrouw: 'dat noemt zich intellectuelen! Ze geloven nergens in! Het orgaan om te geloven is afgestorven.'

De vrouw spreekt de camera toe: 'mijn moeder zei: hij is een mislukkeling. Maar ik wist dat ik ondanks veel leed gelukkig met hem zou zijn. Bitter geluk is beter dan een saai leven.'

Weer het geluid van een trein.

En een glas dat trillend over de tafel schuift....

*De student, Kirill Serebrennikov, 2016 ******

Religies kunnen het hoogste in een mens boven roepen: opoffering, mededogen, engagement. Maar religies kunnen evenzeer leiden tot conflicten, onverdraagzaamheid, uitsluiting en stagnatie.

Het christelijk geloof is hierop geen uitzondering.

Deze film brengt een radicale christelijke jongere in beeld, die nog in het secundair onderwijs zit. Zijn moeder heeft net een klacht ontvangen van de directeur van de school: de jongen weigert mee te doen met de zwemles. Als je alleenstaande moeder bent en met drie banen probeert het hoofd boven water te houden is zo'n brief uiteraard even slikken. We zien hoe de moeder aandringt bij haar zoon. Waarom blijf je weg bij het zwemmen? Gebruik je drugs? Heb je last van onverwachte erecties? Uiteindelijk zegt de zoon: het is mijn geloof. Op dat moment komt dat over als een flauwe smoes.

Maar bij Venjamin is het menens. Hij heeft zijn hoofd vol gestopt met radicale oordeelsspreuken uit de Bijbel.

*De Heer koestert woede tegen alle volken,
zijn toorn ontbrandt tegen heel hun legermacht.
Hun wacht de vernietiging,
hij heeft hen voor de slacht bestemd.
Gesneuvelden blijven onbegraven liggen,
de stank van hun lijken stijgt op;
de bergen druipen van hun bloed
Jes 34:2,3*

Venjamin gooit de meubels uit zijn kamer.

Het behang gaat eraf.

Hij leest zijn moeder de les: 'echtbrekers zal God oordelen'.

Maar ook: 'God heeft een prachtig plan voor je'.

De moeder stapt naar de leerkracht orthodoxe godsdienst. Hij zegt: 'ik heb hem niet extreem gemaakt. Maar het is gezond dat hij de Bijbel leest'.

Een mooie scène volgt als de moeder bij de priester toch gevoelig blijkt te zijn voor een ritueel.

Het gesprek van Venjamin met de priester loopt anders. In zijn ogen heeft de priester het alleen maar over vergeving. Maar Jezus is niet gekomen om vrede te brengen maar het zwaard (Mat 10:34).

‘Wie mij volgt maar niet breekt met zijn vader en moeder en vrouw en kinderen.. kan mijn leerling niet zijn’ (Luk 14:26).

‘Wees niet bang voor degenen, die het lichaam kunnen doden, maar niet tot iets ergers in staat zijn. Wees bang voor God die de macht heeft om iemand niet alleen te doden, maar ook in de hel te werpen’ (Luk 12:3,4).

Tja, dit zijn teksten die in een gemiddelde kerk weinig aangehaald zullen worden. Maar ze zijn wel te vinden in de evangeliën. Het blijkt dat de historische Jezus toch niet geheel past in de zondagsschoolversie die gemeengoed is geworden in kerken.

Venjamin neemt deze radicale teksten tot het uiterste serieus en dat maakt hem tot een enfant terrible. Wat moet je met zo’n jongen aanvangen?

Er volgt een scène, waarin Venjamin zijn motorisch gehandicapte vriend Grisja door gebed probeert te genezen. Zonder resultaat overigens.

Daarna nog van alles.

Veel in deze film is over de top: een vechtpartij met zijn moeder op school, een vechtpartij met Grisja, de klas choqueren door ze naakt toe te spreken...

Toch overtuigen de acteurs door hun vlekkeloze spel: Venjamin, zijn moeder, Grisja, de pedagoog – het zijn allemaal personages die interessant en geloofwaardig zijn.

Venjamin met zijn enige volgeling Grisha

Sunset, Laszlo Nemes, 2018 ****o

In de film zien we Irisz vaak van achteren. We zien haar kraag. We zien haar hoed en een stukje van haar gezicht. Onrust in haar ogen. Tegelijk vastberadenheid. Tot compromissen is ze niet bereid. Ze moet de waarheid kennen.

Het verhaal speelt zich af in 1913. Boedapest is op het toppunt van zijn welvaart en culturele ontwikkeling. Tegelijk dreigt de pracht en de voorspoed van de stad op een medogenloze manier door de geschiedenis weggevaagd te worden. Laszlo Nemes gelooft dat onze cultuur en onze ontwikkeling nu eveneens ernstig bedreigd worden en in één keer onverwachts te gronde kunnen gaan. Vandaar de titel Sunset.

De achtergrond van Irisz Leiter is tragisch. Ze verloor haar ouders toen ze twee jaar was tijdens een brand die hun hoedenzaak in de as legde. Oszkar Brill zette de zaak onder de zelfde naam voort. Irisz kwam als kind terecht in Venetië, waar ze later het vak van haar ouders voortzette. Als jonge vrouw neemt ze ontslag. Ze wil terug naar Boedapest. Ze komt de zaak van Brill binnen en wordt eerst aangezien voor een klant. Maar als ze vertelt dat ze Leiter heet verandert alles. Ze wordt direct geleid naar Brill, die haar hartelijk welkom heet. Of toch niet helemaal. Want er is geen plaats voor Irisz in de zaak, zelfs niet op vrijwillige basis.

Irisz ontdekt dat ze een broer heeft gehad. Dit heeft ze nooit geweten. Het schijnt dat de broer nog leeft, maar hier begint de geheimzinnigheid. Men wil niet alles zeggen. Het is het milieu waarin beleefdheid en etiquette belangrijker zijn dan genegenheid en openheid. Irisz moet zelf op zoek. Ze krijgt aanwijzingen, maar nooit zijn die duidelijk genoeg. Ondertussen is Brill druk bezig met de voorbereidingen voor een groots feest ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van de zaak.

De zoektocht gaat verder.

Irisz is alleen in een roeiboot op het water. Er zijn aanwijzingen dat hier haar broer is. Er komt een man aangezwommen die tracht in de boot te klimmen. Irisz schrikt en verdedigt

zich met de roeispaan. Ze wint het gevecht. De man drijft als een lijk weg op het water. Maar was het misschien de broer van Irisz? En is de man dood of heeft hij het overleefd? Verkleed als man komt Irisz in een geheime kamer. Het blijkt de plaats van samenkomst te zijn van haar broer. Maar waar is haar broer? Er zijn geruchten dat hij bijzonder gewelddadig is.

Veel gebeurt er niet in deze film. Maar door het bijzondere camerawerk wordt je meegezogen in een thriller, waarvan je de uitkomst niet kunt vermoeden. *Sunset* is een mysterieuze film die aanvoelt als een boze droom zonder samenhang. Het einde is niet zozeer een alles verklarende ontknoping, maar veeleer een uitvergroting van de onrust, waarmee de film begint.

Tanna, Dean, Butler, 2015 ****°

Stamculturen zijn wereldwijd aan het uitsterven. Deze film geeft een inkijk in het leven van een primitieve stam op een vulkanisch eiland in de Stille Oceaan.

Het verhaal gaat over Wawa en Dain die op elkaar verliefd worden. Maar dat is niet volgens de regels van de stam. Huwelijken zijn daar gearrangeerd.

Een andere stam, de Imedin, heeft de opa van Wawa buiten bewustzijn geslagen. Hij is er nooit meer overheen gekomen. De stamoudste heeft echter beslist dat de keten van wraak doorbroken moet worden. Hij belegt een verzoeningsbijeenkomst met de Imedin en belooft dat Wawa als bruid aan hen gegeven zal worden.

Dain loopt woedend weg. Wawa vlucht de nacht erop.

Ze ontmoeten elkaar bij de vulkaan, wat prachtige beelden oplevert.

De stamoudste voorziet oorlog als Wawa niet aan de Imedin gegeven wordt. Er volgt een intensieve zoektocht om Wawa terug te vinden.

De meeste spelers in de film zijn van de stam zelf. Stamculturen zijn er niet veel meer in deze wereld. Door woord en beeld raken we vertrouwd met een wereld die ver van ons af staat.

Het rigide systeem van uithuwelijken bij *Tanna* is onmenselijk, maar alles komt zo dichtbij, dat je er toch in kunt komen dat de stamoudste blijft bij zijn beslissing om Dain aan de Imedin te geven.

De film is gebaseerd op historische gebeurtenissen in 1987.

The thin red Line, Terrence Malick, 1998, ****°

Terrence Malick is een opmerkelijke Amerikaanse filmmaker.

Na twee succesvolle films volgde er een pauze van bijna 20 jaar voor de volgende film.

Dat werd deze film over het gevecht van een Amerikaans Bataljon tegen de Jappen op de Solomon eilanden.

Veel beelden zijn zonder gesproken tekst.

Oorlogstaferelen worden afgewisseld met prachtige verstilte natuuroptnamen.

Om het raadsel uit te vergroten.

Malicks gebruik van voice overs, maakt de film indringend. We lezen de gedachten van de acteur die in beeld is, of het is het sobere pregnante commentaar van een anonieme verteller.

We zien bomen.

*Bestaat er een wrekende kracht in de natuur?
niet één kracht maar twee?*

We zien spelende kinderen.

*ik herinner mij dat mijn moeder op sterven lag
ze was helemaal grijs en gekrompen
ik vroeg of ze bang was
ze schudde van nee
ik was bang de dood te voelen, die ik in haar zag
ik vond er niets moois aan om te denken dat ze naar God zou gaan.
ik heb mensen over onsterfelijkheid horen praten, maar ik heb het niet gezien.
We zitten hier op de oceaan als een levende schietschip.*

We zien een soldaat brieven lezen van thuis.

Hij denkt na over de volgende uitbarsting van geweld, die onvermijdelijk zal komen. men
Is dit het allemaal waard?

Soldaten bidden het Onze Vader voordat ze het land binnen vallen.

Gewonden worden verzorgd.

Lijken van de vijand die begraven worden.

Bloed dat door het water stroomt

Wanhopige krijgsgevangen.

Ik zie hoe hij met zijn laatste uur bezig is.

Ik voel niets meer.

Ik geef nergens meer om.

De brief van je vrouw.

Lieve Jack,

Ik heb een kapitein in de luchtmacht ontmoet. Ik ben verliefd op hem geworden.

Ik wil van je scheiden om met hem te trouwen. Ik weet dat je kunt weigeren, maar ik vraag het je toch.

We hebben veel herinneringen samen. Vergeef me.

Ik werd gewoon te eenzaam, Jack. Op een dag zullen wij elkaar weer ontmoeten.

Als je zo'n sterke band hebt gehad met elkaar, kom je elkaar weer tegen. Altijd.

Ik heb niet het recht om dit tegen je te zeggen. Maar ik kan het niet meer tegenhouden.

Mijn vriend van al die stralende jaren, help me jou los te laten.

*The Tree of Life, Terrence Malick, 2010 ******

*Waar was jij toen ik de aarde grondvestte?
Toen de morgensterren samen jubelden
en Gods zonen het uitschreeuwden van vreugde?*
Met deze tekst uit Job 38 begint de film Tree of Life.
We kijken naar beelden van het begin van de wereld.
We zien een jong meisje dat de wereld in kijkt en vertelt wat de nonnen haar hebben geleerd.

*Er zijn twee wegen: de weg van de natuur en de weg van de genade.
De genade wil zichzelf niet behagen, de genade accepteert vernederingen.
De natuur behaagt zichzelf, wil zijn eigen zin.*
Als ze ouder is geworden zegt ze tegen God: ik zal u trouw zijn wat er ook gebeurt.
In de volgende scène zien we de vrouw tevreden naar buiten kijken in haar prachtige huis.
De postbode geeft een telegram af.
De vrouw verschiet. Hun zoon heeft een ongeluk gehad en is niet meer.
Ze belt haar man die beroepsmilitair is. Hij praat door de telefoon, maar wordt overstemd door een vliegtuig. Hij zegt dat hij het al wist.

De vrouw denkt: 'mijn zoon is nu in Gods handen'.
We zien handen die elkaar vasthouden.
Ik vrees geen kwaad want u bent bij mij staat er in een Psalm.
'Maar wat stelt dat voor?'
Een vriendin zegt: 'je hebt je herinneringen nog. Je moet nu sterk zijn. De pijn gaat over'.
'Ik wil niet dat het over gaat' zegt de vrouw.
'Je hebt je andere twee zonen nog'
De Heer heeft gegeven en genomen
Zwijgen.
Doelloos rondlopen in huis.
De lege kamer met de gitaar waar hij altijd op speelde.
De vader: 'ik heb hem nooit kunnen zeggen dat ik spijt heb'.

De broer, veel ouder geworden, loopt in de gangen van een glazen kantoor:

De wereld gaat naar de haaien.

Heer waar was u?

Beelden van stromende vloeistof.

Gezang.

Wat zijn wij voor u?

Een vulkaan, lava.

Wij roepen naar u.

Een waterval, een geiser.

Muziek, salamanders.

De branding, een dinosaurus

Terug in de tijd.

Een zwangere vrouw.

Een baby die pas geboren is.

Verwondering.

Zachtjes je vingers laten glijden over de kleine voetjes.

De eerste stapjes.

muziek

een wond verzorgen.

een vlinder

kinderspeelgoed

in bad gaan

voorlezen

op bed springen

Bidden: 'help mij om niet brutaal te zijn tegen papa; help mij niet te liegen'.

De bazige vader: 'doe die deur vijftig keer zachtjes dicht';

'je noemt me niet papa, je noemt me vader. Onderbreek me niet'.

Gespannen stilte

Later zegt hij: 'wees niet zoals ik. Ik wilde een groot musicus worden, maar ik kwam op een zijspoor.'

Beelden zonder woorden:

lachen, plezier,

kattenkwaad, ruiten ingooien, een kikker lanceren, inbreken.

Conflicten

De zoon die tegen zijn vader zegt: 'ik doe niet meer wat u zegt, alleen wat ik zelf wil.'

En tegen zijn moeder: 'jij zit ook onder de plak'

De moeder loopt over een witte vlakte:

ik geef u mijn zoon

Een brug,

Een beeld van het begin van de wereld.

Terrence Malick laat je voelen wat de essentie van het leven is.

Schoonheid en verwondering,

Spelende kinderen. Natuurschoon.

Maar ook worstelingen. Het lot dat wij niet willen aanvaarden.

Onze geliefden waar we conflicten mee krijgen.

Tonio, Paula Van der Oest, 2016 *****

De film begint met een voice over:

ik schrijf het in de eerste plaats voor jou. Nee niet voor je zielerust. Ik hoop juist de aandacht van je ziel te trekken. Hij moet verontrust raken. De pijn die jij een half etmaal hebt ondergaan is door ons overgenomen – levenslang. Niks 'rust zacht'.

Aan het woord is de vader van Tonio, die een aanrijding met een auto diep in de nacht niet overleefde. Tonio was het enige kind van zijn ouders.

Dat is wat de schrijver A.F.Th. Van der Heiden zelf heeft meegemaakt. Hij besloot er een boek over te schrijven. De film is gebaseerd op het boek.

In het begin zien we Tonio nonchalant de werkkamer van zijn vader binnen lopen.

‘Pap, heb je iets van Oscar Wilde?’

‘Ga je eindelijk eens een boek lezen?’

Voor een kortfilm struint Tonio met zijn medestudenten op het Waterlooplein. Op zoek naar kleding en attributen. Tonio poseert voor de camera. Flitss. Hier zie je Oscar Wilde. Een onheilstijding op zondagmorgen.

Politie aan de deur.

‘Uw zoon heeft een ongeluk gehad. Het gaat niet goed met hem’.

Overhaast naar het ziekenhuis.

Wachten in een witte ruimte.

Artsen die zeggen dat Tonio alleen door de beademing in leven wordt gehouden. Voor de rest is hij hersendood.

Praten tegen je kind, waarvan het lichaam kunstmatig in leven wordt gehouden.

En dan terugblikken op een leven dat nooit meer terug zal komen.

Afspraken maken voor de begrafenis.

Brieven lezen.

Gesprekken met Tonio’s vrienden.

Een bezoek aan zijn kamer.

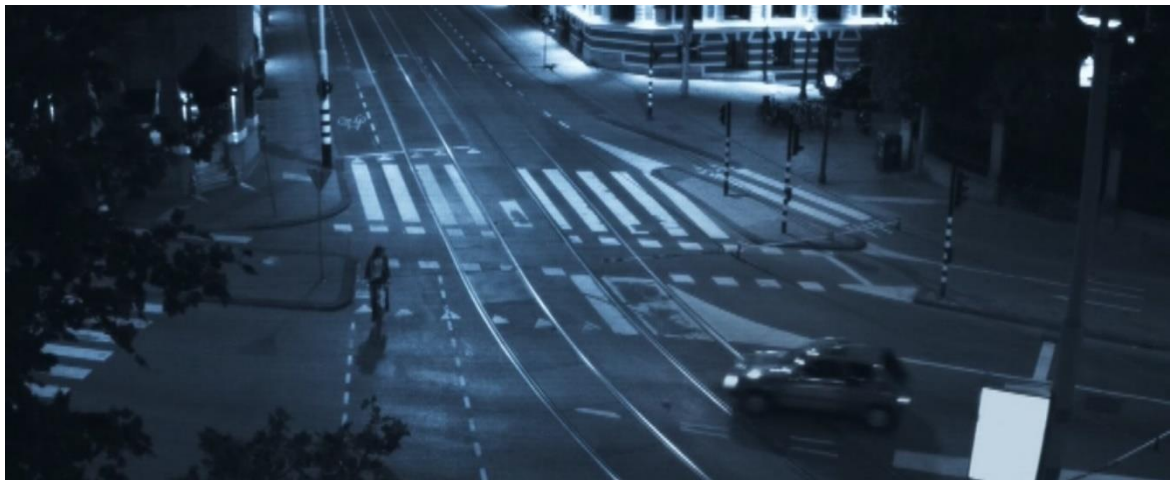
Restanten bijeenrapen van een leven dat voorbij is.

Troost zoeken en niet vinden.

Vader Adri drinkt te veel
Zijn vrouw Mirjam is bezorgd.
Alles in zijn werkkamer gaat aan de kant.
Een nieuw project: wat is er gebeurd met Tonio?
Wie was die vriendin Jenny. Hadden ze een relatie?

Een gesprek met de politie.
Een opname van de beveiligingscamera.
De laatste momenten. En dan niet verder.
Rusteloze nachten.
Doordraaien.
Plotseling is Adri erbij als Tonio een fotoshoot heeft met Jenny.
We zien Adri 's nachts achter zijn zoon fietsen. Waarschuwend. Bemoedigend.

In bepaalde opzichten ben ik een lotgenoot van de vader van Tonio.
Het proces van de ouders is heel geloofwaardig in beeld gebracht.
Bepaalde passages riepen bij mij sterke emoties op: wachten in een ziekenhuis, je zoon koesteren op zijn sterfbed, de laatste woorden bij de kist, brieven lezen, de bedompte sfeer na alle drukte.
Je ontdekt ook dat de verwerking bij iedereen weer anders is.

De laatste momenten. En dan niet verder.

Le Tout Nouveau Testament, Jaco Van Dormael, 2015
(humor) *****

God bestaat. Hij woont in een appartement in Brussel en blijkt een naargeestig personage te zijn. Hij zit de hele dag achter zijn computer van waaruit hij de wereld bestuurt. God amuseert zich met het maken van wetten, die de mensen het leven zuur maken. Bijvoorbeeld: (in de supermarkt) ‘de rij naast jou gaat altijd sneller’. ‘Het eerste wat gebeurt als je in een warm bad stapt: de telefoon die ringt’. Gods vrouw is bang van hem. Zijn dochter Ea komt in opstand. In het appartement is Jezus nu een beeldje op een kast. Na zijn sterven is zijn moeder nooit meer de oude geworden. Iedere dag legt ze 18 kaartjes van beroemde honkballers op tafel en ze borduurt. Ze durft niet veel te zeggen. Haar man is een tyran.

Ea wil weg. Ze kijkt het beeldje van haar broer aan. Jezus begint te spreken: ‘goed idee, had je eerder moeten doen. Ik heb de wasmachine gehackt. Dit is de code. Als je die gebruikt kom je zonder problemen buiten’.
Ea: ‘maar als ik buiten ben? Hoe moet het? Ik heb apostelen nodig om te overleven’.

Jezus: 'Als je buiten bent moet je 6 apostelen uitkiezen. Samen met die van mij heb je er dan 18. Dat is het lievelingsgetal van je moeder. Volg verder je gevoel. En laat iemand alles opschrijven. Een gloednieuw testament, dat niet over God gaat, maar over de mensen'.

Eerst gaat Ea nog naar de geheime kamer van God. Ze kijkt op de computer. Ze ziet de slechte dingen die God bedenkt om zich te amuseren.

Plotseling ziet ze de sterfdata van alle mensen op het scherm passeren.

Ze drukt op send.

Op dat moment ontvangen alle mensen op aarde een sms met hun sterfdatum.

Droefenis bij de mensen die niet lang meer te leven hebben.

En vreugde bij hen die nog lang mogen leven.

Kevin kent zijn lot. Hij weet dat hij zeer oud wordt. Hem kan niets gebeuren.

Hij springt uit het raam en later zelfs uit het vliegtuig. Hilarische slapstick als het lot hem bijspringt.

Als Ea ontsnapt is en voor het eerst de regen voelt klinkt het Miserere van Allegri. Eindelijk vrij.

Viktor is een dakloze. Na een tragische gebeurtenis, was hij in de gevangenis terecht gekomen. Toen hij vrij was kon hij niet meer binnen slapen. Viktor moet de inzichten en gebeurtenissen vastleggen in zijn Gloednieuwe Testament.

Maar hoe zit dat?

Het lijkt wel of Ea steeds de verkeerde mensen kiest.

Mensen die ontspoord zijn.

Anderen voor wie het leven een last is geworden. Werkdruk, verveling, een grijs bestaan zonder betovering.

Ea legt haar oor tegen het hart van de mensen die ze roept. Dan hoort ze muziek en vertelt ze over de droom die ze over hen heeft.

Zo kiest ze haar 6 helpers.

Al die zonderlingen ontdekken wie ze werkelijk zijn en vinden de voldoening waar ze hun leven lang naar op zoek waren. De een begint een relatie met een gorilla. De chronisch zieke jongen wil de laatste maand zijn leven als meisje door het leven. En de sexmaniak ontdekt voor het eerst van zijn leven tederheid. Elkaar in de ogen kijken en gelukkig zijn.

Plotseling ziet God Ea lopen langs de kade van het kanaal van Brussel.
Woedend begint hij een achtervolging.
Maar Ea heeft haar woordje terug.
En kijk, daar loopt ze met Viktor over het water.
God zet zijn eerste stap op het water.... Daarna zien we hem bijna verdrinken!
Even later wordt God als illegaal het land uitgezet.

De ontknoping komt aan het eind als iedereen op het strand gekomen is om een aantal stervenden op hun laatste uur bij te staan.
Gelijktijdig zien we hoe de moeder van Ea alleen is in haar appartement en langzaam begint op te leven. Ze is aan het stofzuigen in de kamer van God en trekt de stekker van de computer eruit. Als ze klaar doet ze de stekker er weer in.
Nieuwsgierig neemt ze plaats achter het scherm...
Aan het strand dreigt een apocalyptische ontknoping voor de verzamelde mensen. Een vliegtuig koerst recht op hen af.
En dan volledig onverwachts scheert het vliegtuig vlak over hen heen.
Hoe kan dit?
Er is niemand gestorven!
Daarna kijken de mensen in grote verwondering naar boven. Ze zien hoe de hemel langzaam verandert in een groot borduurwerk.
Ea weet het zeker: 'het is mijn moeder! het is mijn moeder!'

Ik heb te veel verklapt, maar hoe moet je anders iets zeggen over deze buitengewone film?
Hoe bedenkt je zo'n verhaal! Maar er is ook een serieuze laag in de film. We zien hoe mensen vastgelopen zijn in het leven. Ea luistert met haar oor aan hun hart. Muziek! En hun leven neemt een nieuwe wending.
Op een andere manier is Le Tout Nouveau Testament puur amusement. Veel absurdistische verrassingen. Wie eens een keer goed wil lachen, mag deze film niet missen: een surrealistische komedie, die tegelijk ontroert.

*Tuya's marriage, Wang Quan, 2008 ******

Tuya's marriage brengt ons naar de binnenlanden van Mongolië. We zien hoe mensen in een ijzig klimaat proberen te overleven.

Tuya is getrouwd met Bater en heeft twee jonge kinderen. Bater kreeg een ongeluk toen hij een waterput aan het graven was. Hij is volledig afhankelijk van Tuya.

Tuya is een hard werkende vrouw met sterke principes. Ze doet alles voor haar gezin. Haar man stelt voor dat ze van hem gaat scheiden en een ander trouwt op voorwaarde dat hij wel bij haar kan blijven. Dit is voor ons een vreemde constructie, maar blijkbaar is dit in Mongolië niet zo gezocht. Tuya besluit dat ze open gaat staan voor een nieuw huwelijk.

Baolier is een man die door de olie welgesteld is geworden. Hij wil met haar trouwen. Tuya gaat met haar mee. Bater wordt in een tehuis geplaatst waar hij goed verzorgd wordt. Als ze daarna met Baolier meegaat doet Bater een zelfmoordpoging. Het loopt eropuit dat het huwelijk met Baolier niet doorgaat.

Senge is een vriend, die een ongelukkig huwelijk heeft. Mentaal is hij niet stabiel. Tuya heeft hem eens opgepakt toen hij dronken op de weg lag. Later graaft hij voor Tuya een waterput, maar hij stuit op een rots. Op een gegeven ogenblik doet hij een aanzoek. Tuya staat het toe. Maar na verloop van tijd is ze het vertrouwen in hem kwijt.

Uiteindelijk komt het tot een huwelijk met een andere kandidaat. We zien hoe de ceremonie voltrokken wordt met gezang en rituelen. Maar dan begint Bater met die nieuwe man te vechten. En buiten vecht een van haar kinderen met een jongen, die plagerig zegt dat hij nu twee vaders heeft.

Tuya, in vol ornaat, sluit zich op en weent.

Deze film toont hoe armoede een huwelijk onder druk zet. Tuya moet iets doen, maar geen van de mannen die zich aandienen, vormen een ideale keuze.

Het verhaal van Tuya is gebaseerd op een ware gebeurtenis.

De regisseur zegt dat 60% van de bevolking in China op het platteland in armoede leeft. Tegelijk dreigt volgens hem door de economische groei de Mongoolse cultuur verloren te gaan.

Wat maakt een film bijzonder?

Voor mij als een film iets in beeld brengt van het spirituele gevecht dat wij aan moeten gaan met ons lot en ons eigen karakter. Deze film toont ons de inspanning van een vrouw om niet toe te geven aan een zwakke moraal.

Verder brengt *Tuya's Marriage* voor ons een cultuur in beeld, die op sommige punten heel vreemd overkomt. Men toont weinig gevoelens naar elkaar toe. Men is hard in de omgang. En toch zit daarachter ook warmte en onderlinge betrokkenheid. Het platteland van Mongolië biedt echter weinig opties om vooruit te komen. Het is een grote prestatie van de hoofdrolspeelster Yu Nan dat ze de Mongoolse manier van samenleven zich zo eigen heeft gemaakt.

Visages Villages, Agnes Varda, 2017 *****

Agnes Varda (geb Brussel 1928) stierf op 29 maart 2019. Dit is haar laatste (docu)film. Jeroen Struys van de Standaard schrijft over Varda: 'Bij elke film van Varda, blijf ik, nogal onverklaarbaar, achter in tranen. En een groot gevoel van dankbaarheid.'

Visage Villages, mijn eerste kennismaking met Varda, riep bij mij ook een diep gevoel van ontroering op. Varda zoekt het niet ver. Ze ontmoet mensen, ze luistert en ze kijkt.

In deze documentaire gaat ze op stap met streetart-fotograaf JR. JR werd beroemd door het plakken van enorme foto's op gevels. Een plan heeft ze niet. 'Het toeval is altijd mijn assistent geweest' zegt Varda. Varda en JR kennen elkaar nauwelijks, maar er is weinig tijd, want Varda is al oud. Zal de samenwerking lukken? De twee durven elkaar wel te plagen. JR stelt vragen over het opmerkelijke koppel van Varda. Varda vraagt: waarom doe je je bril nooit af? Waarom verberg je je? Dat is niet menselijk. Ik wil je ogen zien.

Met de zelf ontworpen auto trekken ze naar vergeten plekken in het grote Frankrijk. Eenmaal aangekomen worden er foto's gemaakt in de cabine. Vijf seconden later rolt een enorme foto uit de wagen. De gevels met foto's van JR maken veel emoties los. Mijnwerkers vertellen hoe zwaar hun werk was. Vrouwen van dokwerkers worden

afgebeeld in opgestapelde containers. Een dienstmeisje komt 10 meter groot op een verwaarloosde gevel. In een keer is ze de beroemdste van het dorp. Toeristen zetten zichzelf op de foto met haar op de achtergrond.

Waarom moet je de horens afsnijden van de geiten, die je melkt voor de geitenkaas? Varda kan dat niet zetten. Er verschijnt een enorme foto van een geit met horens op een gevel.

In een grote chloorfabriek vertellen werknemers over hun leven. Een vertelt dat het zijn laatste dag is. Hij gaat met pensioen en is bang voor een zwart gat.

De vrouw van een mijnwerker heeft geweigerd om te verhuizen. Al de huizen om haar heen staan leeg. Als eerbetoon krijgt ze enorme foto van haarzelf op de gevel. Ze is ontroerd.

We kijken in deze film naar twee artiesten. Varda is meelevend met ieder die in beeld komt, maar ze blijft speels. Gekke ideeën moeten gerealiseerd worden. Het gaat om 'de kracht van de verbeelding'. Ze wil laten zien hoe het voelt met haar ogen. Ongeveer 30 mensen houden letters van verschillende grootte vast. Het is een leuke imitatie van wat je bij de opticien ziet. Maar dan zegt Varda: 'nu moeten jullie langzaam met je letter heen en weer bewegen.' We zien plotseling een verzameling langzaam bewegende letters. 'Kijk, dat is wat ik zie als ik letters probeer te lezen.'

Aan het einde van de film is ze onderweg naar Zwitserland om filmmaker Jean Luc Godard te ontmoeten, een geestverwant van vroeger. Als ze aan zijn deur staat wordt er niet opengedaan. Varda leest een opmerking op het glas die kwetsend overkomt. De afspraak gaat niet door. Het verhaal van haar film is om zeep. Hoe kun je zo grof zijn? Varda is tot

tranen geroerd. Op een bankje aan het meer van Genève komt ze samen met JR op adem. JR troost haar door voor het eerst zijn bril af te doen. Ze kan zijn ogen zien. *Visage Villages* is menselijk en visueel een sensatie.

Die Wand, Julian Pölsler, 2013 ****°

We zien een vrouw (V.) in een hut in de bergen.

Ze schrijft.

Ik moet schrijven om mijn verstand niet te verliezen.

Ik ben helemaal alleen en moet proberen die lange donkere wintermaanden door te komen.

Ik ben bang. De angst bekruipt mij van alle kanten. Ik schrijf totdat het donker wordt.

Zo wordt mijn hoofd moe. Ik ben niet bang voor de ochtend, maar wel voor de schemer.

Het is al een tijdje dat V. alleen is in de hut.

De geschiedenis is bizar.

Samen met een bevriend echtpaar, Hugo en Luise, reden ze in een Mercedes Cabrio naar deze prachtige plek.

Ze kwamen aan.

Het echtpaar gaat nog even de stad in.

De vrouw blijft achter met de hond Luchs. Ze gaat om 9 naar bed.

De volgende ochtend staat ze op.

Ze stelt vast, dat Hugo en Luise er niet zijn.

Dat is vreemd. Hugo zou nooit zo lomp zijn om haar alleen achter te laten.

Ik ging met Luchs naar het dorp.

Ik had geen idee wat er gebeurd kon zijn.

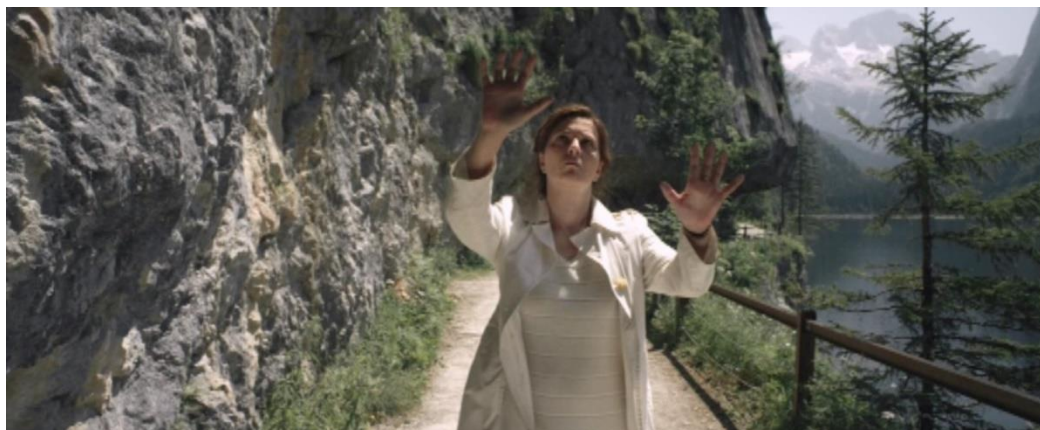
Zou Hugo een hartaanval gehad hebben?

De hond was onrustig. Had hij zich pijn gedaan?

Plotseling botste ik tegen een onzichtbare wand.

Het leek op een raam, maar dan zonder zichtbaar kader...

Waar ik ook probeerde: overal stootte ik op die onzichtbare wand.

Later probeert V. over te steken naar een ander dal. Maar daar krijgt ze dezelfde ervaring. Verderop in de vallei ziet ze een oude man en een vrouw. Ze is opgelucht. Maar ook hier die onzichtbare scheidingswand. En als ze goed kijkt ziet ze dat de vrouw en de oude man niet meer bewegen. Het zijn standbeelden geworden.

Het wordt duidelijk: V zit opgesloten door een raadselachtige gebeurtenis. Haar enige kameraad is de hond Fuchs.

We zien V. in haar strijd om te overleven. Ze jaagt. Ze oogst aardappelen. Ze maait gras voor de koe Bella.

Er gebeurt weinig in de film.

We horen de op vrij vlakke toon uitgesproken *voice over* van V, het is de tekst die zij aan het papier heeft toevertrouwd.

We zien prachtige beelden van het berglandschap in de Gosau Vallei in Oostenrijk.

Er is stilte.

En soms horen we de viool-partita's van Bach op de achtergrond.

Geen dialogen.

Geen nadere uitdieping van de levensgeschiedenis en het karakter van V.

Alleen haar zorg voor de dieren en het gevecht tegen de eenzaamheid.

De soberheid van *Die Wand*, het ontbreken van opsmuk, voert ons naar de kern van ons menselijk bestaan: de eenvoud van werken, eten en deel uitmaken van de natuur en de worsteling om overeind te blijven en weerstand te bieden aan melancholie.

Die Wand is gebaseerd op de gelijknamige roman van Marlen Haushofer in 1963. Veel teksten uit dit beroemde boek zijn letterlijk overgenomen.

Das Weisse Band, Michael Haneke, 2009 *****

Tientallen jaren later zegt de onderwijzer van het dorp: 'ik weet niet zeker of het verhaal dat ik jullie vertellen wil in alle details overeenstemt met de waarheid, maar toch geloof ik dat ik het vertellen moet om een licht te werpen op de latere ontwikkelingen in ons land'. We zitten in 1913 in een gehucht in Noord Duitsland. De baron, de dokter en de dominee zijn de machtige figuren van het dorp. De stilte valt over het uitgestrekte land. De gewone man leeft onder de druk van de armoede. Iedereen is afhankelijk van de baron, die niet echt geliefd is. De dominee houdt de tucht in zijn gemeenschap. Niemand ontkomt aan zijn invloed.

Maar er gebeuren duistere zaken die niet opgehelderd worden. De dokter krijgt met zijn paard een ernstig ongeluk door een stalen draad die tussen twee bomen gespannen is. De zoon van de baron is zoek. Hij wordt later teruggevonden in het bos: mishandeld. Een jongen met het Down syndroom is eveneens mishandeld. De bloemkool op het land wordt door een gefrustreerde knecht met de zeis kapot geslagen. Een schuur staat 's nachts in lichter laaie. De dominee vindt een doorboorde vogel op zijn bureau.

Maar er zijn ook scènes die in hun eenvoud prachtig zijn.

De onderwijzer die verliefd wordt op het kindermisje dat niet mocht blijven. Ze is pril, verlegen en puur. Hij is zacht en rechtvaardig – een stuk ouder dan zij.

De jongen van vijf die van zijn zus te horen krijgt dat alle mensen eens zullen sterven. Een prachtig open gezicht en dan de vraag: 'zal ik dan ook sterven?'

Deze mooie scènes worden overstemd door mannen die domineren. De dominee stuurt zijn kinderen zonder eten naar bed, omdat ze niet voor het donker thuis waren. Zij moeten allemaal om vergeving vragen. Later geeft hij zijn kinderen een witte band om hen eraan te herinneren in alles onberispelijk te zijn.

De rentmeester geeft een van zijn kinderen de zweep omdat hij op een fluit speelt. Het gebeurt achter gesloten deuren. De camera is er niet bij. Je hoort alleen het slaan en de schreeuw erna.

Op het laatst gaat de onderwijzer zelf op onderzoek uit. Waarom staan er allemaal kinderen buiten bij het raam van de kamer van de gehandicapte jongen? Vormen zij een complot?

Het blijft bij vermoedens. Alsof Haneke ons wil aansporen om zelf na te denken. De laatste scène is dat Duitsland de oorlog verklaart aan Servië. Iedereen komt volgens zijn gewoonte in de kerk. De stemming is opgewekt. *Een Vaste Burcht is onze God* wordt gezongen. Maar de wereld zal niet meer hetzelfde zijn.

Haneke heeft een zwart beeld neergezet van een patriarchale samenleving gedrenkt in streng protestantisme. Hij ziet hierin een voedingsbodem voor het latere nazisme. Daar kun je wel wat op afdingen. Humor ontbreekt totaal in de film. Is dat waarheidsgetrouw? Het is echter indrukwekkend zo precies als Haneke zijn personages in beeld brengt. Het meest knappe van deze film is dat we een blik kunnen werpen in een wereld die er niet meer is. Haneke heeft op alle kleine dingen gelet. Het kostte erg veel moeite om een geschikte locatie te vinden. Hij haalde honderd figuranten uit een boerenstreek in Oost Europa, omdat dergelijke gezichten volgens hem in Duitsland niet meer bestaan.

Wilde aardbeien, Ingmar Bergman, 1957 *****

Een oude man zit achter een schrijftafel:

In onze relaties hebben we vaak kritiek op andere mensen. Daarom heb ik een vrij teruggetrokken bestaan en is mijn oude dag nogal eenzaam geworden.

Mijn hele leven heb ik hard gewerkt. Ik ben dankbaar. Eerst werkte ik om een inkomen te hebben. Later werd ik gedreven door mijn liefde voor de wetenschap.

Ik heb een zoon, die ook arts is. Hij is al jaren getrouwd maar heeft geen kinderen.

Mijn moeder is oud en nog gezond.

Mijn vrouw Karin is lang geleden overleden.

Ik heb een goede huishoudster.

Mijn onaangename eigenschappen zijn dat ik een betweter ben, die vaak lastig is voor zijn omgeving.

We kijken naar professor Isak Borg, 78 jaar, die de volgende dag (in de jaren 30?) een eredoctoraat in Lund zal ontvangen.

In een droom loopt Isak door de verlaten straten van een vervallen stad. Hij kijkt naar een klok. De wijzers zijn eraf gevallen. De enige man die hij ziet valt als hij hem aanraakt. Zijn hoofd bloedt leeg.

Borg schrikt wakker.

Hij wil gelijk met de auto vertrekken naar de universiteit.

Zijn huishoudster is boos: 'dat hebben we niet zo afgesproken! Ik had mij zo verheugd op de reis! Maar nu hebt u het bedorven.' Er ontstaat een kinderachtige discussie.

Borg vertrekt zonder de huishoudster.

Zijn schoondochter gaat mee. Zij mag niet roken. Hij wel.

Er volgt een subtiele discussie over een lening, daarna over haar huwelijksproblemen ('je moet het zelf maar oplossen, ga naar een geestelijke dat schijnt in de mode te zijn'). Het gesprek loopt uit op een harde beschuldiging van zijn schoondochter: 'u bent een egoïst. U hebt een goed voorkomen, maar ook uw zoon haat u'. Dat komt aan.

Als ze aankomen bij het huis van Isaks jeugd is de lucht opgeklaard.

Isak legt zich neer bij wilde aardbeien en opeens ziet hij het weer: zijn verloofde Sara die aardbeien plukt en haar neef van zich af moet duwen. In de film loopt de oude Isak dwars door die oude scènes van vroeger. Sara werd overigens de vrouw van zijn broer.

Ontwaakt uit zijn dromerijen wordt Isak aangesproken door een jongedame met dezelfde naam: Sara. Of zij en twee jongens, Viktor en Anders, een lift mogen krijgen. De auto is groot genoeg.

Er komt nog een ruziënd echtpaar bij, maar die worden na verloop van tijd op een beheerste manier langs de kant van de weg achter gelaten. De beheerders van een tankstation herkennen dr. Borg. Ze hebben alleen maar dierbare herinneringen aan hem. Borg glundert. Langs de kant van de weg deelt hij grappige ervaringen uit het begin van zijn carrière. Anders zingt een gelovig lied. Viktor gelooft niet. Hij valt Anders aan. Het wordt slaande ruzie over de vraag of God bestaat. Isak gaat op bezoek bij zijn moeder. Ze vraagt niet hoe het gaat met Isak, maar praat doorlopend. Over de vele kinderen die ze gebaard heeft. Over de kaartjes die ze stuurt naar de kleinkinderen en achterkinderen en dat er bijna nooit iemand langs komt. Er volgen nog meer scènes: een boze droom; een bekentenis van zijn schoondochter Marianne. De plechtige ceremonie op de universiteit. Na de enerverende dag legt Isak zichzelf te ruste. Het lijkt alsof hij vrede gevonden heeft in zijn bestaan.

Wat maakt een film goed? Er hoeft niet veel spektakel te zijn. Het is genoeg als wij mensen zien in hun worstelingen met zichzelf en het lot. In deze film zien we een oude man die terugkijkt op zijn leven, die zich afvraagt of hij altijd goede keuzes heeft gemaakt. We volgen hem in zijn deugden en zijn ruwe kanten, de pure herinneringen uit zijn jeugd en zijn angsten. Wilde aardbeien is een diepmenselijke film.

*The Wind that shakes the barley, Ken Loach, 2006 ******

The Wind that Shakes the Barley brengt in beeld wat er in Ierland gebeurde gedurende de onafhankelijkheidsoorlog vanaf 1916 tot 1921 toen Ierland opgedeeld in Noord en Zuid. En de burgeroorlog die erop volgde.

Deze film bevat veel geweld. We zien mensen geëxecuteerd worden door de beruchte Engelse Black and Tans. Maar we aanschouwen ook gewelddadige wraakacties aan de Ierse kant met hinderlagen en collectieve executies. Nergens in deze film van Ken Loach is het geweld om geweld. In tegendeel: de regisseur heeft geprobeerd een zo'n realistisch beeld te geven van de strijd, zonder overdreven veel bloed. Destijds werden er als vorm van marteling tanden getrokken. Loach heeft deze scènes achterwege gelaten. In zijn cast kwamen getuigenissen boven van een vrouw die met haar baby in de armen werd geëxecuteerd en van een oom die destijds achter een wagen werd weggesleept tot de dood erop volgde.... Loach heeft veel materiaal laten liggen.

Een van de hoofdpersonen in de film is Damian, een net afgestudeerde arts, die, door de omstandigheden gedwongen, zijn broer Teddy vergezelt in de gewapende strijd. De minachting van de Engelsen voor de eerste roep om onafhankelijkheid was groot. Sin Féin haalde in 1918 70% van de stemmen. Het parlement wordt echter door de Britten ontbonden. Iers spreken was verboden. De sport Hurling beoefenen was een daad van verzet.

Het meest interessante van de film is de verandering die in beeld gebracht wordt na de wapenstilstand van juli 1921 toen een onafhankelijke Ierse Republiek werd toegestaan naast het nieuwe Noord-Ierland dat gelieerd zou blijven aan Engeland. Er ontstaat een burgeroorlog omdat sommigen vinden dat geen enkele concessie aan Engeland moet worden gedaan. De anderen hebben goede hoop dat het bestand perspectief biedt op een duurzame vrede.

Het gaat er hard aan toe. De nieuwe machthebbers in Zuid Ierland zijn groot geworden in het geweld. Onbewust hebben ze de stijl van de bezetter gekopieerd. In een vergadering zien we hoe de twee posities keihard de confrontatie met elkaar aangaan. De regisseur vertelt, dat hij omwille van de echtheid de teugels moest laten vieren. Personages moesten tegenover elkaar staan. Niet spelers die op het juiste moment een tekst uitspreken.

De cast werd niet alleen samengesteld uit professionals. Loach is van mening dat veel mensen in staat zijn goed te acteren als hun rol niet te ver van hen zelf af staat. Iemand die haar hele leven boerin is geweest, kan beter de rol van boeren oma spelen, dan een professional die dat leven niet van binnenuit kent.

Ken Loach staat erom bekend dat hij graag een boodschap in zijn films legt. Een dergelijke benadering kan ten koste gaan van de artistieke waarde van een film. In *The wind that shakes the barley* heeft hij die verleiding goed weerstaan.

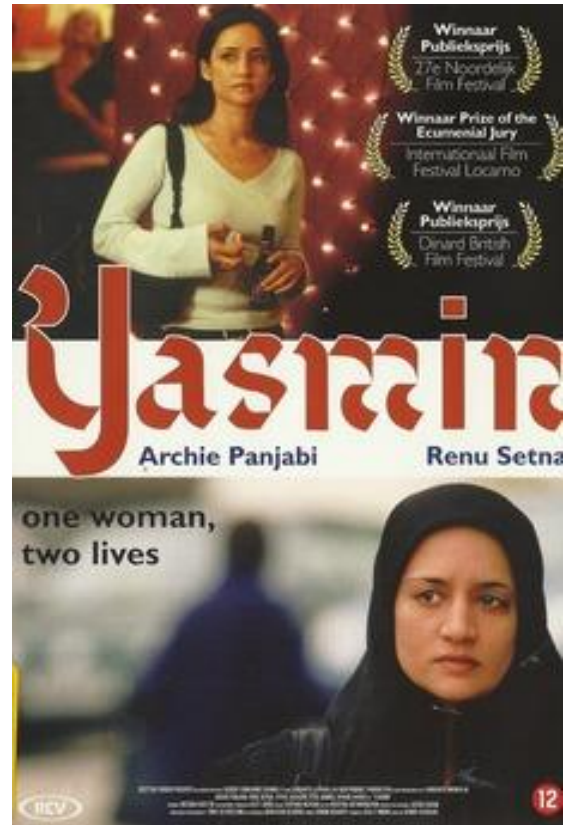
Yasmin, Kennet Glenaan, 2004 *****

Yasmin is een moslima van in de twintig. Ze heeft net een Golf Cabrio gekocht. Je moet je een beetje profiteren van het leven. Haar vader is een traditionele moslim. Hij is bezorgd over zijn dochter.

In de auto doet Yasmin haar islamitische kleren uit om daarna het café in te duiken. Yasmin heeft een dubbelleven. Thuis kookt ze voor haar vader. Maar op haar werk en buitenshuis is ze een moderne vrouw. In de straat van Yasmin is het een kleine kolonie van Pakistani. Men houdt elkaar in de gaten. Yasmin heeft één broer, Nassir. Hij houdt zich stiekem bezig met drugshandel en een seksueel avontuurtje versmaadt hij niet.

Het grote probleem van Yasmin is dat haar familie haar uitgehuwelijkt heeft aan een man waar ze niets mee heeft. Haar man houdt een geit op de binnenplaats. Zij heeft een cabrio.

Yasmin krijgt grote conflicten met haar vader.

Dan komen plotseling de beelden binnen van de door vliegtuigen vernietigde Twin Towers. De gevolgen zijn groot. Plotseling moet Yasmin zich verantwoorden tegenover haar vrienden met wie ze uitgaat. Op straat schiet ze een oude moslimvrouw te hulp die bekogeld wordt.

Nassir, de broer, begint sympathie te krijgen voor de radicale islam. Zijn schoonvader wijst dit heftig af. Yasmin weigert hem eveneens te steunen.

Een onverklaarde omslag is als Yasmin zich weer islamitisch begint te gedragen. Is dit een reactie op de aanvallen die zij krijgt uit haar omgeving? Of is het een kiezen voor de grootste loyaliteit die je hebt in je leven: je familie?

Deze film geeft een indringend beeld van de spanningen tussen traditie en moderniteit in delen van de islamitische gemeenschap.